

MED NAMI

Duh Assisija in Brezmadežna
XXX. leto • 2020 4

*Pojdi ... pojdi ... pojdi,
svoboden in v miru!*

Brat Jorge

Kazalo

- 3 Uvodnik
- 4 Duhovni pogledi
- 8 Papež Francišek Franciškovic
- 10 Svetopisemske ikone
- 12 Luč svete Klare
- 13 Pogovor
- 23 Brezmadežna
- 24 Biseri molitve
- 26 Med minoriti
- 32 O Assisiju
- 35 Utrinki iz Assisija
- 41 Otroci med nami
- 42 Utrip življenja
- 43 In memoriam
- 44 Iz Franciškovich revij
- 45 Obvestila

Naslovnica: *Ptici je lahko. Ona vidi, kaj jo čaka v vodi. Ali pa tudi ne. Morda jo čaka kaj, česar ne pričakuje. Vendar skoči. Velikokrat smo pred izzivom, vabilom: Skoči! Odrini na globoko! V negotovost ... V moje naročje. Takrat se spomnimo Jezusovih besed Francišku: Pojdi! Ti pojdi!*

MED NAMI

Duh Assisija in Brezmadežna

Nadaljevanje revij DUH ASSISIJA med nami in BREZMADEŽNA.

Izhaja štirikrat letno.

Izdaja: Slov. min. prov. sv. Jožefa, Minoritski trg 1, Ptuj

Uredniški odbor: Janja Ahčin, Doroteja Emeršič, p. Martin Gašparič, p. Igor Salmič, prov. minister, p. Andrej M. Sotler, p. Slavko Stermšek, p. Janez Šamperl, p. Damjan Tikvič, Neža Tomažič

Glavna urednica: Doroteja Emeršič

Odgovorni urednik: p. Igor Salmič, prov. minister

Tehnični urednik: p. Danilo Holc

Fotografije: p. Francesco Saverio Tran Van Hoai, Ubald Trnkoczy, Benjamin Verdenik, Helena Rebek, Jure Tikvič, Barbara Šešek, arhiv

Fotografija na naslovnici: P. Francesco Saverio Tran Van Hoai

Lektorica: Barbara Rodošek

Prelom in priprava za tisk: Salve d.o.o. Ljubljana

Tisk: Tiskarna Povše

Naslov uredništva: Minoritski trg 1, 2250 Ptuj

Elektronska pošta: doroteja.emersic@gmail.com

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki.

ISSN 1854-7990

Prostor za bratstvo po papežu Frančišku

Papež je spet »zažgal«, spet je razburkal javnost, tako kot že nemalo krat v zadnjih sedmih letih in pol. Že dolgo nobena papeževa okrožnica ni dvigovala toliko prahu kot *Vsi bratje*. Glede odzivov se lahko primerja z okrožnico Pavla VI. *Humanae vitae* iz leta 1968. Nekateri očitki so zelo površinski in neresnični: papež želi ustvariti brezrazredno družbo po vzoru socializma ali celo komunizma, med drugim nasprotuje tudi osebni lastnini; z mednarodnimi organizacijami želi posameznim državam odvzeti pravico do odločanja; na enostaven način želi sprejeti migrante v Evropo in jih izenačiti z domačini; Bog ima v okrožnici le postransko vlogo itd. Postavlja se vprašanje, koliko ljudi jo je resnično prebralo in koliko le površno sledilo bombastičnim naslovom v medijih.

Vsi bratje je naslov zadnje okrožnice, ki jo je papež Frančišek podpisal na grobu sv. Frančiška Asiškega 3. oktobra letos. Gre za socialno okrožnico, katere glavna tema je naznanjena v podnaslovu: »Bratstvo in družbeno prijateljstvo«. Lahko jo imenujemo *magna karta* ali duhovna oporoka Bergoglievega pontifikata. Socialne

teme so bile vedno predmet pozornosti papežev zadnjega stoletja, vse od Leona XIII. (1878–1903) dalje, a pri argentinskem papežu so še bolj poudarjene kot pri njegovih predhodnikih. Gre za srčiko njegove misli in delovanja.

Pri papežu Frančišku smo besede »bratstvo« navajeni, saj gre za prvo temo njegovega pontifikata. Na sam dan izvolitve je z balkona bazilike svetega Petra 13. marca 2013 pozdravil vernike ter odnos med škofom in ljudstvom označil kot »pot bratstva«. Hkrati je izrazil željo, da bi bilo to »veliko bratstvo« prisotno po vsem svetu. Če imamo to v mislih, bomo lažje razumeli okrožnico, v kateri je ta beseda omejena kar 44-krat.

Vsi bratje se prične s klicanjem odprtega bratstva, ki vsaki osebi omogoča, da je priznana,

dragocena in ljubljena, ne glede na fizično bližino in kraj, kjer je rojena in kjer živi. Zvestoba do Gospoda je nerazdružljiva z ljubeznijo do bratov. In ta tesna povezanost je glavno načelo te okrožnice: ne more se ljubiti Boga, če se ne ljubi brata (prim. 1 Jn 4,20).

Papež je bratstvo tesno povezal z besedno zvezo, ki je nismo vajeni: »družbeno prijateljstvo«. Gre za pojem, ki ga je papež Frančišek nekajkrat uporabil v zadnjih letih, predvsem ko se je obračal na mlade, npr. v posinodalni spodbudi za mlade *Kristus živi* iz leta 2019. Kaj razumemo pod družbeno prijateljstvo? Naštajmo samo nekatere poudarke: izhod iz ozke skupine prijateljev, ki si jih sam izberem; iskanje skupnega dobrega tudi s tistimi, ki ne mislijo tako kot jaz; odprtost do vseh v družbi, predvsem do najranjlivejših skupin; ljubezen, ki sega onkraj meja, ki si jih postavimo mi ali pa nam jih postavljajo zgodovina, kultura ali ekonomija. Gre za odprtost, poslušanje drugega, ko mu dovolim, da postavi pod vprašaj moj pogled. Družbeno prijateljstvo se ne ustavi samo na načelni ravni (deklaracij in dokumentov o človekovih pravicah imamo nešteto!), temveč gre za vprašanje srca: ali imam sočutje do drugega? Sočutje do družinskih članov, sosedov, sodelavcev, sodržavljanov, celo sovražnikov in končno do najbolj obrobni. V tem »družbeno prijateljstvo« vključuje tudi t. i. »družbeno ljubezen« in »politično ljubezen«. Kako prosim, politika in ljubezen skupaj? Tako je, papež politiko očisti vse nesnage, saj v njenem poslanstvu ne vidi borbe za stolček, temveč jo označi za najvišjo obliko ljubezni, ki prvenstveno skrbi za skupno dobro. Tako v bratstvu kot politiki je v ospredju srečanje med različnimi osebami, ki se odpovedo svojim pogledom in pripravijo prostor drugemu. To ni vedno lahko, saj je bolj enostavno slediti svoji volji ter druge prepričevati v svoj prav.

Pravo bratstvo razlik ne odpravlja, ampak jih predpostavlja, saj enakim dovoli, da so različni. Bratstvo je Gospodov dar in hkrati načrt za vse nas. Sami tega nismo sposobni, saj je dobro hoteti sicer v naši moči, ne pa tudi dobro delati (prim. Rim 7,18).

p. Igor Salmič

Na sončni strani človeškega srca

p. Martin Kmetec

Vsako leto obhajamo zahvalno nedeljo, da bi se Bogu zahvalili za pridelke zemlje in za vse ostale darove, ki smo jih prejeli. To je izraz hvaležnosti za sadove našega dela; pomeni zavedanje, da smo obdarjeni in da je vse Božji dar, otipljiv izraz njegove ljubezni do nas. Veličina daru ni v njegovi materialni, konkretni vrednosti, pač pa se skriva v vsebini odnosa, iz katerega izhaja, in v namenu darovalca. Božji načrt z nami predvideva neskončno več, kot si moremo predstavljati. Poročna prstana, ki si ju podelita novoporočenca, predstavljata medsebojno obdarovanje dveh oseb, ki se ljubita, zato se ta dar ne meri po materialni vrednosti, pač pa po dragocenosti ljubezni, ki jo želita živeti novoporočenca.

Po sporočilu prilike o talentih v Matejevem evangeliju je vsak izmed nas prejel različne talente (Mt 25,15–23), ki imajo širok pomen, vendar gre v bistvu za življenjske možnosti in sposobnosti, ki so nam dane, da jih uporabimo v prid Božjega kraljestva. Evangeljski talenti predstavljajo različne vsebine; to so predvsem življenjske vrednote, ki smo jih prejeli, in zmožnost za delo oziroma samouresničenje. Prilika poudarja pomen pričevanja in širjenje Božjega kraljestva. Vabi nas, da bi bili tudi mi na razpolago za oznanjevanje Božje besede, istočasno pa nam želi predočiti resnico, da nam je vsakršna sposobnost za ustvarjanje dana zato, da bi služili, kajti talenti nam niso bili dani, da bi se z njimi okoristili ali da bi jih zapravili, temveč da bi darove, ki smo jih prejeli, življenje, vero, družino, poklic in vse ostalo uporabili z dobrim namenom. Vsi darovi

nas približajo Bogu in morejo postati kamni za gradnjo Božjega kraljestva. Talente nam je Bog izročil v upravljanje in ne morejo postati naša last, ampak so nam le zaupani. Ničesar od tega, kar imamo, ne posedujemo, smo le oskrbniki Božje lastnine, ki nam je dana, da opravimo določeno delo, nalogo oziroma poslanstvo.

Sposobnosti naših bližnjih

Pred kratkim sem se pogovarjal s starejšo gospo armenskega rodu, ki so jo že pri štirih letih starosti uvedli v svet glasbe in je postala velika umetnica. Njen zgled pove, da je treba otroke spodbujati k ustvarjalnosti na vseh področjih; naj razvijajo svoje talente in se učijo vsega, kar bi jim moglo koristiti v življenju; tudi najbolj preprostih stvari. Gre za preživetje in iznajdljivost, ki bo otroku pomagala, da bo v življenju uspel; predvsem so pomembne delovne navade. Če se veselimo talentov otrok, jih bomo spodbujali, naj tvegajo in poskusijo uresničiti svoje sanje. Danes se mladi zapirajo vase oziroma v svet virtualnega, medtem ko jim je trdo delo in srečanje z realnim svetom tuje. Dejstvo pa je, da le konkretna, otipljiva resničnost mlademu človeku pomaga iziti iz sebe in se spoprijeti z življenjem. Ne gre le za to, da bi spodbujali tiste, ki so napredovali v karieri in so dosegli lepe uspehe, pač pa za to, da ob njih rastemo in se veselimo dobrega na tem svetu.

Sveti Frančišek in sveta Klara pojmujeta sposobnost za delo kot Božji dar in milost (KIVod 7,1). Vemo, kako težko je, ko nekdo ostane brez službe. Po drugi strani pa bi si lahko postavili vprašanje o brezdelnežih, ki nočejo prijeti za nobeno delo in živijo na račun družbe. Celo sveti Pavel kritizira takšno početje z besedami: "Kdor noče delati, naj tudi ne jé" (1 Tes 3,10). Frančišek pravi: "Jaz sem delal in hočem delati s svojimi rokami in odločno zahtevam, naj vsi drugi bratje opravljajo delo, ki naj bo pošteno" (FOp 20). Tudi v posvečenem življenju redovništva je delo poklicanost, ki pomeni del splošnega prizadevanja, da bi živeli po evangeliju v luči lastne karizme. Klara v svoji oporoki omenja evangeljsko priliko o talentih in pravi, da bomo morali ob koncu življenja vsak talent, ki smo ga prejeli, vrniti Bogu (Mt 25,15–23). "S kolikšno skrbnostjo in s kolikšnim naporom duha in telesa moramo torej izpolnjevati naročila Boga in našega očeta, da bi mu z Gospodovo pomočjo mogle vrniti pomnoženi talent" (KIOP, 18).

Spričo različnih sposobnosti in uspešnosti posameznikov Frančišek opozarja brate, da drug drugemu ne bi zavidali. "Kdorkoli torej zavida bratu zaradi dobrega, ki ga po njem Gospod izreče in stori, se zaplete v greh

bogokletstva, ker zavida samemu Najvišjemu, od katerega prihaja vsaka dobra beseda in vsako dobro dejanje" (FOpom 8, 3). Če smo odkriti, se velikokrat zgodi, da bližnjim ne privoščimo uspeha. Na vseh področjih je med ljudmi veliko zavisti in ljubosumja; to so globoke in temne skrivnosti človeškega srca. Psiholog Alfred Adler pripisuje naše ljubosumje kompleksu manjvrednosti. Vsak izmed nas si je prizadeval, da bi si pridobil pozornost starejših, ljubezen staršev, priznanje v šoli; včasih so bile potrebne težke bitke, da bi prišli do svojega kruha in uspeli v življenju. Vse to človeka zaznamuje.

Omenjena prilika iz Matejevega evangelija govori o zakopanem talentu, ki naj bi v Jezusovem času imel neizmerno veliko menjalno vrednost. V svetopisemskem slovarju beremo, da je bil talent mera za težo, in sicer je pomenil količino srebra ali zlata. Talent srebra je predstavljal 6.000 dni dela navadnega delavca, talent zlata pa 180.000 dni dela. To pomeni, da Jezus v tej priliki govori o neizmerno veliki vrednosti. Zakopati talent torej v nekem smislu pomeni tudi zakopati zaupanje v samega sebe, ki je odvisno od spodbujanja in pozitivnih namigov, prejetih v otroštvu, mladosti, pa tudi pozneje. Človek, ki je zakopal svoj talent, predstavlja tistega, ki ne zaupa v svoj odnos do Boga; zakopati zlato v zemljo pomeni opustiti tveganje in napor, s katerim je treba (s pomočjo molitve) vzdrževati odnos do Boga in se boriti za življenje.

V opominu št. 28 Frančišek piše takole: "Blagor služabniku, ki si v nebesih zbira zaklade dobrin, katere mu nudi Gospod, in jih ne skuša razkazovati ljudem, da bi tako prejel plačilo, kajti sam Najvišji bo razkril njegova dela tistim, katerim bo hotel" (FOpom 28,1–2). Frančišek ima v mislih željo po slavi in odziv na kritiko. Današnja družbena resničnost je zelo kompleksna; da bi ločili zrnje od plev, sta potrebna modrost in razločevanje. Le prisebnost in kritičen odnos do okolja nam bosta pomagala do zdrave družbe. Ne gre za to, da vseppek kritiziramo (tudi takšni se najdejo), pač pa za to, da znamo pošteno ovrednotiti hotenja in napore svojih bližnjih, tako tistih, s katerimi živimo, kakor tistih, ki v politiki urejajo družbene zadeve. Kritika izraža naš odnos do bližnjih, vendar mora biti poštena in dobronamerna. Brez poštenega preverjanja ni ponižnosti in ne napredka; v mislih imam tudi cerkvene institucije in redovne skupnosti. Vendar je pesimizem, ki ga nosimo v sebi, strup. Optimizem, pozitiven pogled na življenje ter dobrovoljnost (skupaj z

napakami naših bližnjih vred) pa nam bodo pomagali, da bomo vsi skupaj ustvarjali boljši svet. V tem smislu gre tudi za pošteno vrednotenje življenja in prizadevanja tistih, ki pripadajo drugim kulturam oziroma drugi verski skupnosti.

Vrednotenje in kritika

V kratkem pismu svetemu Antonu Padovanskemu, ki vsebuje pozdrav in en stavek, Frančišek zapiše: "Ljubo mi je, da brate poučuješ sveto teologijo, če le pri tem poslu ne ugašaš duha molitve in pobožnosti, kakor je zapisano v Vodilu" (FPAn 2). Frančišek pohvali Antonovo poučevanje teologije, ki je izraz njegove sposobnosti in učenosti, vendar ga spodbuja k molitvi in pobožnosti, ki sta pogoj za zavedanje, da uspešnost pri delu ni samoumevna in da ne more biti razlog za ponašanje. Frančišek priznava Antonu njegove talente in vrednost njegovega dela, vendar ima pogum, da ga opozori na nevarnost napuha.

Jezusovo vrednotenje človeka

Evangelist Luka v prizoru o daru uboge vdove podaja, kako Jezus vrednoti dejanje človeka (21,1–4). Kljub temu da njena novčiča nimata nikakršne vrednosti, je dar te vdove v Jezusovem pogledu dragocen. On vidi, kaj se skriva v tem dejanju – iz njega odseva vse življenje te osebe; predvidevamo lahko, da sta to trpljenje in neizmerno zaupanje v Boga. Jezus nas uči, kako naj s hvaležnostjo vrednotimo male in nepomembne stvari v vsakdanjem življenju. Tudi majhna dejanja, storjena iz vere, ljubezni in upanja, imajo veliko vrednost, podobno kot zakrament evharistije, ki po svoji zunanosti ne pomeni veliko, a v sebi skriva neskončnost Boga.

Svetloba Božjega usmiljenja nam bo pomagala, da bližnje vidimo v luči resnice. Potrebna je ljubezen do bližnjega, da bi videli človekov napor za preživetje. Ni samo po sebi umevno, da vidimo trpljenje, ki ga velikokrat zahteva preprosto delo čistilk, smetarjev in kmetov ali pa težje delo rudarjev. Potrebno je sočutje, da bi videli preprosto kretnjo invalida, s katero želi nesti žlico k svojim ustom ali pa izraziti veselje in hvaležnost za izkazano pozornost. Potrebujemo vajo v ponižnosti in zavedanju, da bi videli trud, vložen v pripravo, da bi glasbena umetnina zaživela v svojem prvotnem sijaju. Tudi v malih in nepomembnih stvareh vsakdanjega življenja se razodeva človeška skrivnost, če je naš odnos do sveta "videti in razumeti". Če pozitivno gledamo na svet in življenje, bomo tudi prizadevanje svojih bližnjih vrednotili pozitivno in se ga veselili; odvisno je od tega, kaj nosimo v sebi. Naše sodbe so izraz tega, kar smo. Hvaležnost z izrazi iskrene pohvale, ki ni površno laskanje, prispeva k vrednotenju dela naših bližnjih.

Medsebojno priznanje in skupen napor

Prispevek nekoga k skupnemu dobremu bo učinkovit, če drugi to delo vrednotijo pozitivno; to mu bo pomagalo k zavedanju, da je koristno in da ima svojo vrednost,

ker je sprejeto v širšem okolju oziroma občestvu. Dejstvo spodbujanja s pozitivnim vrednotenjem je izredno pomembno predvsem za starše, vzgojitelje, učitelje in dušne pastirje. V Turčiji smo nekajkrat organizirali delovni tabor z mladimi in zvečer smo ovrednotili dan, pri čemer so mladi neobremenjeno podali pozitivne in negativne izkušnje dneva; srečanje se je zaključilo z molitvijo. To jim je pomagalo k medsebojni povezanosti, zaupanju in volji za nove napore.

Soodvisnost in komplementarnost

Za Klaro sta Frančiškovo spreobrnjenje in njegova odločitev za življenje po evangeliju dragocen zgled. Na podoben način je Frančišek spoznal v Klari željo, da bi sledila Kristusu v istem duhu in na isti način kot on sam s svojimi brati, kar se tiče odnosa do Boga, a se je zavedal, da bo karizmo morala živeti kot ženska, v pogojih, ki jih bo določalo samostansko življenje v klavzuri. Oba, tako Frančišek kakor Klara, pa sta pozitivno sprejela željo bratov in sester, da bi živeli na isti način, torej po evangeliju; oba sta sprejela njihovo poklicanost na isto pot, njihove sposobnosti in darove. Ravno tako je bil Frančišek odprt za laiško gibanje tretjega reda, saj je videl pisano

bogastvo različnosti v svetu laikov, ki so zaradi evangelija želeli postati njegovi bratje in sestre. Medsebojno pozitivno vrednotenje vodi do skupnega prizadevanja in npora, ki je rodilo Frančiškov red. Na ravni družbe vsakega časa sta potrebna medsebojna povezanost in spodbujanje v skupnem naporu in solidarnosti; le tako moremo upati, da bo svet boljši. Srečen je le tisti, ki zna srečo deliti, zato moramo skupaj slaviti Boga, obhajati praznike in se veseliti vsega dobrega, kar Bog stori po naših bližnjih. "Zahvaljujte se Gospodu, ker je dober, ker na veke traja njegova dobrot" (Ps 136,1).

Graditi evangeljsko bratstvo – začeti pri sebi

br. Štefan Kožuh, kapucin, Celle di Cortona

Razlagati, kaj je bratstvo, ali predlagati v premišljevanje in molitev nekaj korakov, kako osebno in občestveno krepiti preroško razsežnost našega bivanja v bratstvu? Odločil sem se za slednje.¹

1. Sprejeti Jezusa kot »brata«

Bog je ljubezen, kajti ljubiti pomeni dajati. Bog nam je *dal*, kar je najbolj ljubil: svojega Sina. Jezus Kristus je

torej dar vseh darov, je polnost darov, ko je, ob svojem času, za nas *dal* svoje življenje.

Ljubezen je temelj bratstva in Jezus je središče te ljubezni. Skrivnost bratske ljubezni je v tem, da v vsakem bratu/sestri sprejemem Jezusa – Brata.

Sprejemati Jezusa pomeni, da me njegova navzočnost vznemirja, opominja in izziva, ko se v moji notranjosti porodijo čutenja, ki niso v Jezusovem duhu: nesoglasje, odpor, zamere ... čutenja, ki postavljajo pregrade in ločujejo brate/sestre.

Sprejeti Jezusa pomeni, da on razprši moj strah in me »prisili«, da grem iz sebe in odpuščam, razumem, sprejemam brata/sestro.

Jezusa sprejemam, ko v odnosu do bratov/sester na mesto mojih neodrešenih vzgibov stopajo Jezusova merila in drže; sprašujem se, kako bi se v določenem primeru odzval Jezus.

Jezusa sprejemam, ko ne dajem proste poti antipatiji in nerazumevanju, ko ne sodim po človeško in ne vračam hudega s hudim, pač pa skušam presojsati in delovati z usmiljenim in sočutnim srcem, tako kakor Jezus.

Na tak način bomo kot bratje in sestre brez besed sporočali svetu, da vstali Jezus dejavno živi med nami.

¹ V predlaganih korakih se naslanjam na misli iz 3. poglavja knjige kapucina Ignacia Larrañaga *Spremenjenje* (2001).

2. Jezus, Odrešenik mojih vzgibov

V nas je globoko področje podzvesti. Območje zavesti je kakor prižgana vžigalica, podzvest pa kakor temna noč. Najpomembnejše nam je najmanj znano in iz teh neznanih svetov vznikajo vzgibi, ki nas silijo, da delamo nekaj, česar nečemo. Poslanstvo Jezusa Odrešenika je, da vstopi v ta naš neznani svet in odreši ostanke sebičnosti: ponos, nejevoljo, nečimrnost, nevoščljivost, maščevanje, vse zame – nič zate, željo po prilasčanju, arogantnost, napadalnost, napetost, strah. To so neukročeni vzgibi, ki škruvajo proti bližnjemu, ločujejo, postavljajo prepreke, ovirajo ter uničujejo ljubezen in edinost. Le Jezus se more spustiti v globine in pomiriti ter obvladati te neodrešene vzgibe in jih spreminjati v ljubezen. Brez Jezusa evangelijsko bratstvo ni mogoče! Če se trudim živeti v Jezusovem duhu, bo gibalo mojih drž in odzivov Jezusovo čutenje in ne moji lastni neodrešeni vzgibi.

V trenutku, ko najmanj pričakujem, v meni vstanejo nagoni odzivi: nedostopna drža do brata/sestre, s katero mu/ji dajem razumeti, kako se z njim/njo ne strinjam; ironična pripomba, s katero z bodem »zoprnega« brata/sestro; prikrito maščevanje za staro žalitev; nejevolja ... V takih trenutkih si hočem reči: »Prebudi se in se spomni: to ni Jezusov način, ni ne njegov zgled ne njegova zapoved! Čutiti in delati hočem kakor Jezus. Kaj

bi on čutil, rekel na mojem mestu?« Če torej v trenutku napada neodrešenih vzgibov oživim v sebi Jezusovo navzočnost, bo Jezus sam zaprl pot tem temnim silam. In ne le to, storil bo še več: vse te divje sile bo spremenil v sprejemanje drugega in v konkretno ljubezen. Pomembno je samo to, da je Jezus živ v naši zavesti. Jezus pa je v nas živ le, če molimo. Pristna molitev vedno vodi v svetost življenja!

3. Medsebojno spoštovanje

Nemogoče je graditi evangelijsko bratstvo, če prej ne postavimo temeljev vzajemnega spoštovanja. Vsak človek je skrivnost, ki se nikoli ne ponovi. Vsak moj brat/sestra je skrivnost, nekaj svetega, in ker je svet/-a, ga/jo hočem spoštovati. Spoštovanje zahteva dvojno držo, notranjo in zunanjo. Notranja drža je to, da imam do bratove/sestrine skrivnosti takšno spoštovanje, kot ga imam do svetih reči. Zunanja drža pa pomeni, da se ne vmešavam v zadeve drugega, o njem slabo sodim ali govorim.

Pomanjkanje spoštovanja je opravljanje. Kdor opravlja, vstopa v svet drugega, vstopa celo na sveto področje namenov. Tam postavi sodišče, sodi, obsoja in obsodbo objavi. Opravljanje naglo zastrupi bratsko okolje. To je lahko prava epidemija: govorili so slabo o tebi in posledično ti govoriš slabo o drugih; nasilje pač rodi nasilje. V takšnem ozračju nihče nikomur več ne zaupa, nihče ne govori odkrito. Vsak se zateka v svoj svet. Tako pomanjkanje spoštovanja poraja osamljenost, napadalnost, beg ...

Idealen način spoštovanja drugega je molk. Najprej notranji molk. Preden spregovorim slabo o bratu/sestri, sem že v svoji notranjosti začutil odpor ali antipatijo do njega/nje. Drugega moram spoštovati z notranjim »molkom«: ne misli slabo o njem/njej, ga/je ne zavračam ... Namesto tega hočem čutiti do njega/nje isto ljubezen in isto spoštovanje, kakor ju čutim do Jezusa.

Ohranjam tudi zunanji molk. Pogosto ne morem opravičiti določenega ravnanja svojega brata/sestre. Toda hrbet brata/sestre vedno lahko zaščitim s plaščem molka. Ko se zavem bratovega/sestrinega »greha«, je moj prvi in konkreten način za izkazovanje ljubezni, da s sedmimi ključi zaprem to skrivnost in jo bom nesel s seboj v grob.

Od trenutka dalje, ko bomo zavestno živeli medsebojno spoštovanje, bo samo od sebe začelo rasti drevo bratstva; v toplem ozračju bratskega veselja se bo rodilo zaupanje, rasla bosta medsebojno sprejemanje in vseplošna odprtost. Tam, kjer gojijo medsebojno spoštovanje, vse čudovito napreduje in uspeva.

4. Medsebojno odpuščanje

Le redko nas kdo zares užali, a zelo pogosto se čutimo užaljene. Zato moramo nenehno odpuščati in tako ozdravljati rane. Zamera razjeda predvsem tistega, ki zameri. Odpuščanje je v prid tistemu, ki odpušča. Odpuščati je kakor osvoboditi se mrtve teže, izpljuniti strup. Ni bolj osvobajajoče terapije, kakor je odpuščanje. Že zaradi lastne čustvene uravnovešenosti in duševnega zdravlja bi se bilo vredno truditi, da bi nenehno odpuščali.

Med raznovrstnimi načini odpuščanja je najbolj učinkovito odpuščati, kakor da bi bili *na Jezusovem mestu*. V popolni zbranosti in umirjenosti se preseli v Jezusovo notranjost, občuti njegovo notranje razpoloženje, duhovno se – v moči Svetega Duha – poistoveti z vsem njegovim bitjem, in to tako, da tvoje oči postanejo Jezusove oči, tvoje roke Jezusove roke, tvoje srce Jezusovo srce. Svojega neprijetnega brata/sestro postavi v kot svojega spomina in ga v tesni povezanosti z Jezusom skušaj gledati z njegovimi očmi, čutiti z Jezusovim srcem, objeti z Jezusovimi rokami! Kakor da bi bil ti Jezus, kakor da sta z Jezusom v mislih in čutenju postala eno bitje: odpuščaj, razumi, ljubi, v duhu objemaj brata/sestro dlje časa, vse dokler ne začutiš velikega miru.

Vsi bratje

Povzel p. Milan Kos

Kateri so veliki ideali, pa tudi konkretno prehodne poti za tistega, ki hoče graditi bolj pravičen in bratski svet v svojih vsakodnevnikih odnosih, v družbi, v politiki in v institucijah? Na to vprašanje namerava v prvi vrsti odgovoriti okrožnica *Fratelli tutti* (Vsi bratje). Papež jo opredeljuje kot »socialno okrožnico«, ki si izposoja naslov opominov sv. Frančiška Asiškega, ki je te besede uporabil, da je »nagovoril vse brate in sestre in jim ponudil obliko življenja z okusom po evangeliju«. Ubožec ni »vodil dialektične vojne z vsiljevanjem doktrin, ampak je sporočal Božjo ljubezen,« piše papež in dodaja, da »je bil rodovitni oče, ki je vzbudil sanje o bratski družbi.« Cilj okrožnice je spodbujati svetovno željo po bratstvu in družbenem prijateljstvu. Izhaja iz skupne pripadnosti človeški družini, iz tega, da se prepoznavamo kot bratje, saj smo otroci edinega Stvarnika, vsi na istem čolnu in potemtakem potrebni zavedanja, da se v globaliziranem in medsebojno povezanem svetu lahko rešimo samo skupaj.

Bratstvo morajo pospeševati ne samo besede, ampak dejanja. Dejanja, ki se uresničujejo v »najboljši politiki«, ki ni podrejena finančnim interesom, ampak služenju skupnemu dobremu, ki je sposobna v središče postaviti dostojanstvo vsakega človeka in zagotoviti delo vsem, da bi vsak mogel razviti svoje sposobnosti; politiki, ki je

daleč od populizma sposobna najti rešitve za to, kar ogroža temeljne človekove pravice, in je usmerjena v dokončno odpravo lakote in trgovine z ljudmi. Istočasno papež Frančišek poudarja, da do bolj pravičnega sveta pridemo le tako, da spodbujamo mir, ki ni samo odsotnost vojne, ampak pravo »obratniško« delo, ki vključuje vse. Mir in sprava, povezana z resnico, morata biti »proaktivna«, naravnana na pravičnost preko dialoga v imenu vzajemnega razvoja. Od tu izvira papeževa obsodba vojne, ki je »zanikanje vseh pravic« in si je ne moremo niti hipotetično več zamišljati kot »pravične«, saj ima jedrsko, kemično in biološko orožje ogromne posledice za nedolžne civiliste. Odločno je zavrnjena tudi smrtna kazen, ki je opredeljena kot »nedopustna«. V središču je klic k odpuščanju, povezan s poj-

mom spomina in pravičnosti: odpustiti ne pomeni pozabiti, piše papež, in ne odpovedati se obrambi svojih pravic, da bi varovali lastno dostojanstvo, ki je Božji dar. V ozadju okrožnice je pandemija covida-19, ki je, razkriva Frančišek, »nepričakovano vdrla ravno med pisanjem tega pisma«. Toda izredne svetovne zdravstvene razmere so pokazale, da »se nihče ne reši sam« in da je v resnici napočila ura, »da sanjamo kot eno samo človeštvo«, v katerem smo »vsi bratje«.

Okrožnica, ki ima kratek uvod in je razčlenjena na osem poglavij, zbira – kakor pojasnjuje papež sam – njegova številna razmišljanja o bratstvu in socialnem prijateljstvu, »vendar je postavljena v širši kontekst« in je dopolnjena s »številnimi dokumenti in pismi«, ki jih je Frančišek poslal »mnogim ljudem in skupinam po celem svetu«.

S temi besedami je na spletni strani radia Vatikan predstavljena papeževa okrožnica. Naj posebej izpostavim sedmo poglavje »Poti novega srečanja«, ki govori o vrednoti in o spodbujanju miru. V njem papež poudari, da je mir povezan z resnico, pravičnostjo in usmiljenjem. Mir je daleč od želje po maščevanju in je »proaktiven« ter teži k oblikovanju družbe, ki temelji na služenju drugim in na prizadevanju za spravo ter medsebojni razvoj. V neki družbi se mora vsak počutiti »doma«. Zato je mir

»obrt«, ki vključuje in zadeva vse; vsak mora opraviti svoj del. Naloga miru ne dopušča oddiha in se nikoli ne konča, nadaljuje papež, zato je treba v središče vsakega dejanja postaviti človekovo osebnost, njegovo dostojanstvo in skupno dobro. Z mirom je povezano odpuščanje. Ljubiti moramo vse, brez izjeme – beremo v okrožnici – toda ljubiti zatiralca pomeni pomagati mu, da se spremeni, in mu ne dovoliti, da še naprej zatira bližnjega. Nasprotno, kdor trpi krivico, mora odločno braniti svoje pravice, da zavaruje svoje dostojanstvo, ki je Božji dar. Odpuščanje ni enako kot nekaznovanje, ampak je pravičnost in spomin, saj odpustiti ne pomeni pozabiti, pač pa odpovedati se uničevalni moči zla in želji po maščevanju. Nikdar ne smemo pozabiti »grozote« holokavsta, atomskega bombardiranja Hirošime in Nagasaki, etničnih preganjaj in pokolov. Vedno se jih moramo spominjati, vedno znova, da se ne bi »anestezirali«, da bi tako plamen kolektivne zavesti ohranjali živ. Prav tako je pomembno, da se tisti, ki so se odločili za odpuščanje in bratstvo, spominjajo dobrega.

P. Robert Bahčič OFM je o novi okrožnici takole zapisal: Papež Frančišek si je za naslov nove okrožnice izposodil besede sv. Frančiška iz njegovega šestega opomina, ki govori o posnemanju našega Gospoda Jezusa Kristusa. V svojih opominih, ki so najprej res bili namenjeni njegovim bratom, a jih je kasnejša redakcija razširila na vse ljudi, na vse kristjane, saj so jih njegovi bratje pogosto uporabljali pri svojih pridigah in ljudi, moške in ženske, vabili h globokemu duhovnemu življenju v Bogu potopljenega srca, Frančišek navaja podrobnosti za idealno podobo človeka kristjana. Frančiškan Kajetan Esser, izreden poznavalec spisov sv. Frančiška, je zapisal, da so »opomini *magna carta* življenja krščanskega bratstva«, zato jih je treba brati v tej luči.

Šesti Frančiškov opomin se začne takole: »O vsi bratje (omnes fratres), glejmo na dobrega pastirja, ki je za rešitev svojih ovac prenesel trpljenje na križu.« Že iz tega stavka lahko razberemo, da podoba dobrega pastirja in njegove črede vključuje celotno Cerkev in ne le množice bratov. Pri besedilu opominov je treba razlikovati med njihovim nastankom ter končno redakcijo besedila. V končni redakciji se beseda fratres (bratje) razteza od prvega Frančiškovega bratstva na celotno Cerkev.

Poudariti moramo, da noben papež in noben vladar v srednjem veku človeštva ni nagovoril na tako univerzalen način kakor svetnik iz Assisija. Vse ljudi je povabil, da ljubijo Gospoda Boga. Prislunimo besedam sv. Frančiška: »Mi vsi manjši bratje, nekoristni hlapci, ponižno prosimo in rotimo vse, ki v sveti katoliški in apostolski Cerkvi hočejo služiti Gospodu Bogu, vse cerkvene redove, duhovnike, diakone, subdiakone, akolite, eksorciste, lektorje, ostiarije in vse klerike, vse redovnike in redovnice, vse

konverze in vse otroke, ubožce in stiskane, kralje in kneze, delavce in kmete, hlapce in gospodarje, vse device, vse vdružne in poročene, laike, moške in ženske, vse nedorasle in doraščajoče, mlade in stare, zdrave in bolne, vse majhne in velike, in vse narode, ljudstva, rodove in jezike, vse narodnosti in vse ljudi kjerkoli po širnem svetu, kar jih je in še bodo – mi vsi manjši bratje, nekoristni hlapci ponižno prosimo in molimo, da bi vsi mi vztrajali v pravi veri in spokornosti, saj se drugače nihče ne more zveličati« (Frančiškovo Nepotrjeno vodilo, 23,7).

O vesoljnem bratstvu je sv. Frančišek ljudem in stvarjem pridigal z besedami in življenjem. Misel ubožca je bila, da vse, kar živi in diha, hvali Stvarnika. Sv. Frančišek ni nikoli nikogar izključeval iz svojih nagovorov, ampak je vedno imel posluš za vse ljudi in jih vabil, da naj iz ljubezni do Stvarnika živijo v medsebojnem spoštovanju ter kot bratje in sestre, sinovi in hčere Najvišjega. Pridigal je tudi nekristjanom; spomnimo se samo srečanja s sultanom. Naslov nove okrožnice *Vsi bratje* moramo razumeti in sprejeti tako, kot je to zapisal sv. Frančišek: da se vsi kristjani, moški in ženske, počutijo vpletene. Z naslovom nove okrožnice papež Frančišek želi po zgledu asiškega svetnika nagovoriti vse ljudi.

Že med splošno avdienco, ki je potekala v sredo, 2. septembra 2020, je papež Frančišek posebej poudaril solidarnost, če želimo iz krize, v kateri smo se znašli, priti boljši. »Solidarnost, ki jo vodi vera, nam pomaga, da Božjo ljubezen vnesemo v našo globalizirano kulturo, ne z gradnjo stolpov ali zidov, ki ločujejo in se potem zrušijo, ampak s tkanjem skupnosti in podpiranjem procesov rasti, ki je zares človeška in trdna.«

Pri tem delu za bratstvo in družbeno prijateljstvo je vsak med nami orodje, »vendar skupnostno orodje, ki z vsem, kar je, sodeluje v izgrajevanju skupnosti,« kot pravi papež Frančišek.

Po zgledu sv. Frančiška, ki je vsa ustvarjena bitja imenoval brat ali sestra, bodimo tudi mi med seboj bratje in sestre, ker smo sinovi in hčere istega Stvarnika.

Družina Božjih otrok

Alan Tedeško

V naših pogovorih pogosto naletimo na težavo razumevanja, zakaj je Bog ločil Izraela od drugih narodov. Namig v 2 Mz 19,5-6 je precej jasen: »Zdaj pa, če boste res poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo, mi boste posebna lastnina izmed vseh ljudstev, kajti moja je vsa zemlja. Vi mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod.« Odgovor je skrit v svetopisemski logiki, da je vse, kar je sveto, ločeno od posvetnega. Če bo Izrael sklenil zavezo z Bogom, bo postal z

Razmišljanje o bratstvu nas vodi do središčnega pomena besede »zaveza« v Svetem pismu. Z rojstvom se med ljudmi vzpostavi naravna vez, ki vzpostavlja družinske odnose; med ljudmi, ki jih ne veže sorodstveno razmerje, pa se taka vez vzpostavi na podlagi zaveze. Bratstvo izven družine je vez oz. zaveza med ljudmi dobre volje, ki si želijo sodelovati.

V antični patriarhalni ureditvi je morda bratstvo izhajalo iz zavesti o skupnih prednikih znotraj klana, a že v Stari zavezi je ta pojem rezerviran za predstavnike Božjega ljudstva. V ozadju ni toliko zavest o skupnem izvoru, ampak trud judovskih teologov, da bi Izrael postal ljudstvo, ki sebe vidi in razume kot skupnost bratov in sester. Mojzes opominja svoje ljudstvo, da so vsi bratje: »Poslušajte zadeve svojih bratov in pravično sodite med človekom in njegovim bratom ali tujcem, ki je pri njem!« (5 Mz 1,16) Takoj se zastavi vprašanje, kako ravnati z nekom, ki ni predstavnik Božjega ljudstva. V 3 Mz 19,34 najdemo odgovor: »Tujec, ki biva med vami, vam naj bo kakor domačin, kakor eden izmed vas! Ljubi ga kakor sebe, kajti tujci ste bili v egiptovski deželi; jaz sem Gospod, vaš Bog.« Zanimivo, da se zapoved, ki jo iz evangelijev poznamo kot drugi del zlatega pravila (Mt 22,39; Mr 12,31; Lk 10,27), v osnovi nanaša na tujce. Obenem ostaja jasno, da tujec ni predstavnik Izraela, četudi ga morajo ljubiti (prim. 5 Mz 17,15). Stara zaveza tako določa način odnosov znotraj Božjega ljudstva. Poleg ideala enega ljudstva, ki živi v lastni deželi, je tu še resničnost življenja, kjer je Božje ljudstvo pomešano s predstavniki drugih ljudstev. Skozi celotno Staro zavezo tako naletimo na sledi napetosti med zaščito lastne identitete Izraela kot Božjega ljudstva in odprtostjo do drugih ljudstev.

njim »soroden« in bo kot tak prejel nalogo, da pričuje za Boga v svetu. Naloga Božjega ljudstva je torej, da pripelje druge narode k spoznanju Boga. Izaija to vlogo izrazi na svoj pesniški način, ko govori, kako si bodo druga ljudstva celo želela spoznanja Boga: »Pridite, pojdemo na Gospodovo goro, k hiši Jakobovega Boga. Poučil nas bo o svojih potih in hodili bomo po njegovih stezah. Kajti s Siona bo prišla postava in Gospodova beseda iz Jeruzalema.« (Iz 2,3)

Za preroke je pogoj za obdobje mesijanskega miru na zemlji prav poznavanje Boga. Izrael mora s svojim življenjem pokazati, kaj pomeni življenje z Bogom, kako lahko ta »svet narod« in »kraljestvo duhovnikov« predstavlja začetek Božjega kraljestva na zemlji. Nenazadnje bo ta zamisel povzeta v Jezusovi molitvi Očetu: »Pridi tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji.« (Mt 6,10)

V Novi zavezi, vzporedno s tem, kar nakaže Stara zaveza, se v poslanstvu Cerkve nadaljuje delo za Božje kraljestvo na zemlji. Cerkev je, podobno kot Izraelsko ljudstvo, poklicana k svetosti in ima poslanstvo, da pričuje za Boga v tem svetu. Eden izmed pogojev, da se to uresničuje, se skriva v Jezusovi molitvi Očetu: »Da bi bili vsi eno, kakor si ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bi bili tudi oni v naju, da bo svet veroval, da si me ti poslal.« (Jn 17,21) Edinost ni nek stranski produkt krščanskega življenja, ampak spada med temelje pričevanja za Boga, saj odseva odnose znotraj Svete Trojice same. Bratstvo, za katerega smo rekli, da predstavlja vez z Bogom, tako predstavlja poslanstvo Cerkve, da s svojim življenjem pokaže resničnost in lepoto odnosov znotraj Božje zamisli oz. zasnovo Božjega kraljestva na zemlji.

Ko se ozremo na našo družbo, vidimo, da so naši odnosi zgrajeni na tekmovalnosti in prenapihnjene samozavesti, ki duši drugega človeka. Otroke vzgajamo, da morajo biti boljši in prehiteti svoje sošolce. S tem ko svet socialnih omrežij selekcionira podatke na podlagi posameznikovega psihološkega profila, še dodatno utrjuje prepričanje v lastno pomembnost in »lažno« družbeno sprejemljivost posameznikovih stališč. Takoj ko me nekdo postavi pod vprašaj, ga lahko odstranim iz nabora prijateljev in živim dalje v lastnem prepričanju. Družba se je iz družinskega klana zgodovinsko dvignila na nivo kraljestev in demokratičnih ureditev, danes pa se vrača k novi »klanski ureditvi«, ki je sestavljena iz preseka družinskih in družbenih prijateljstev, predvsem takih ljudi, ki so mi po volji.

V ta svet vstopa Cerkev s svojim sporočilom, v katerega je globoko zarezala sodobna miselnost. Njeno sporočilo ni prijateljstvo, ki je rezervirano za ljudi, ki si jih sam izberem; ni filantropija, ki se zaključuje ob razočaranjih nad ljudmi, za katere se trudim; tudi ni tekmovalnost, ki brezobzirno pohodi bližnjega, do doseže svoje cilje. Sporočilo, ki ga nosi Cerkev po volji svojega ustanovitelja, je bratstvo: »Vi pa si ne pravite »rabi«, kajti eden je vaš Učitelj, vi vsi pa ste bratje.« (Mt 23,8) Od vsega začetka je Cerkev skušala živeti odnose, ki so značilni za družinska razmerja. To je del Jezusovega nauka: »Kdor koli namreč uresničuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, ta je moj brat, sestra in mati.« (Mt 12,50; Mr 3,35) Iz Svetega pisma se tako naučimo, da lahko v svojem bližnjem prepoznam brata samo, če spoznam Boga za Očeta.

Bratstvo je zaveza, ki vzpostavlja družinske vezi z Bogom in med kristjani, ko po krstu postanemo ena sama družina Božjih otrok. Zapoved ljubezni do Boga in bližnjega (Mr 12,30-31) se uresničuje v Cerkvi, v kolikor izpolnjuje to zapoved, ki je neke vrste lakmusov papir za naše krščansko življenje.

Božični angel

Vse je okuženo,
vseposod virusi,
prepovedi in karantene.
Le kje se bo letos Jezus rodil,
da se ne bo okužil,
da nam bo prinesel
upanje in mir?

(Božični angel se nasmeji,
ko sliši

za te človeške skrbi ...)

Angel že ves čas okužbe,
ob božiču pa še glasneje,
govori in oznanja,
da kakor vsi mali otroci –
božji ljubljenci –

Novorojeni
z virusom okužen pač ni!
Okuženi smo mi –
z virusi greha in nečednosti.

Nujno moramo vzeti
nam dobro znano zdravilo,
ki je spoved in obhajilo,
in tako v kotičku
čistega srca
pripraviti
tople in mehke jasl
za Novorojenega.

Tako naj se
vesela božična melodija
tudi v času korone razlega
od srca do srca
in preko angelov do neba:
*Slava Bogu na višavah
in na zemlji mir ljudem ...*

p. Janez Šamperl

Ostanimo v Kristusovi ljubezni

Sestre klarise

Kje je tvoj brat, tvoja sestra?

Najboljši nauk o svetosti je sveto življenje in najboljši nauk o dobroti je dejanje dobrote, kakor pravi sv. apostol Janez: »Ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici« (prim. 1 Jn 3, 17-18).

Sv. Klara je že od malega zaznamovala velika ljubezen do vseh ljudi. V bogati hiši je lahko dajati miloščino, toda ona se že zgodaj ni omejevala na dar miloščine, ampak je delila pravo ljubezen, ko si je pritrgovala pri najboljših jedeh in jih skrivaj pošiljala revnim. Njena konkretna ljubezen do ubogih je bila hkrati tesno povezana z duhovno ljubeznijo, z duhom molitve in odpovedi v blagor drugih. V tem duhu je vzgajala tudi svoje duhovne hčere pri Sv. Damijanu. Sestrinska ljubezen in edinost v uboštvu so temelj, na katerega je postavila življenje sestrsk skupnosti.

Vsak dan se srečujemo z drugimi. Bog želi, da bi se vsi ljudje zveličali, ker vse ljubi z isto ljubeznijo. Jezus nas je odrešil s strahotnim trpljenjem in smrtjo na križu. Na vprašanje, kdo je človekov bližnji, je odgovoril s priliko o usmiljenem Samarijanu, s katero je pokazal, da je moj bližnji vsak človek, ne glede na razlike. Bog nas je ustvaril kot brate in sestre; imamo istega Očeta, ki nas ljubi. Vsak greh poruši edinost, zapre pretok ljubezni in vsako dejanje ljubezni gradi občestvo. V tem je odgovornost posameznika pred Bogom in sočlovekom. Izbiramo svobodno. Pot k Očetu nujno vodi preko zapovedi ljubezni in kdor pravi, da Kristusa pozna, pa njegovih zapovedi ne spolnjuje, je lažnivec in v njem ni resnice (prim. 1 Jn 2, 3-6).

V življenju vsake družine in sestrsk skupnosti, kjer smo noč in dan skupaj pod isto streho, je veliko priložnosti za rast v medsebojni ljubezni. Nenehne so priložnosti za požrtvovalnost, potrpljenje, prostovoljno pomoč, za dobro besedo ali zadržanje jezika, za drobne pozornosti,

pa tudi za premagovanje, odpoved sebi, svoji lastni volji.

Naša s. Imakulata je, ko je na stara leta že hodila s palčko, rada s svojo pozornostjo razveseljevala mlade sestre. Tako je »šparala« bonbone, ki jih je pošiljal njen brat duhovnik iz Amerike in včasih eni ali drugi namignila, naj pride po bon-bon-bon. Pri tem je bilo seveda na obeh straneh neizmerno veselje. Opatinja jo je nekoč prosila, naj posebej moli za neko preizkušano osebo. Čez nekaj let jo je ponovno prosila za isto osebo in s. Imakulata je odgovorila, da že vse od prvega naročila vsak dan moli zanjo.

Bila pa je tudi stroga, če je opazila nemarnost, razsipnost, nerednost. Ljubezen do sester, ki jih je hotela videti kot dobre redovnice, je vključevala tudi opomine in nauke. Znala se je pošaliti in tudi ponižno sprejeti kakšno na svoj račun. Ure in ure molitve pred Najsvetejšim je darovala v blagor bratov in sester. Na nikogar ni pozabila in ni poznala zamer. Na smrtni postelji je napletla mnogo cingulov (pletenih vrvi za pas), ko je z ljubeznijo mislila na mlade sestre, ki bodo še prišle. Ob tem je zmolila zelo veliko rožnih vencev; njeni prsti so še med spanjem prebirali jagode.

Nesebična, ponižna, v resnični pozabi nase se je do konca, do zadnjega diha použila. Njena ljubezen, dobrot in zvestoba pa so v naši skupnosti pustile neizbrisen pečat.

Na njenem, pa tudi na vsakem grobu se človek zave, da je pomembno samo eno: LJUBEZEN. Nesebična, iskrena, ki ne pričakuje povračila in jo navdihuje ter hrani Gospod. Velike vode je ne morejo pogasiti, resnično ostane in ne mine. Ali gradim ali rušim? Na meni je odgovornost, ne samo zase, za lastno zveličanje, ampak tudi za druge, kajti Gospod nenehno sprašuje: kje je tvoj brat, tvoja sestra?

Redovnica na televiziji, je lahko kaj hujšega?

Jože Možina

S. Romana Kocjančič je redovnica in novinarka, voditeljica oddaj, komentatorka, scenaristka na Televiziji Slovenija, frančiškanka Marijina misijonarka s posebnim poslanstvom v Cerkvi na Slovenskem, ljubiteljica gora, borka za resnico in pravičnost malih ljudi, zavezana poslanstvu ženske, ekumenizmu in medverskemu dialogu, tudi družinska in zakonska terapevtka, a na koncu predana svojemu prvemu naravoslovnemu študiju; v svetu deluje z ljubeznijo do rodne Kočevske, iz katere lahko pride tudi kaj dobrega ...

S. Romana, dolga leta sva sodelavca na RTV Slovenija. Le nekaj vrat loči najini pisarni, zato se zelo pogosto videvava in tudi sodelujeva, kar mi je vedno v veselje. In ravno veselje ali vsaj veder obraz je tisto, kar te odlikuje. Naj bo tak ali drugačen dan, vedno izžarevaš prijazno dušo. Kako ti to uspeva, medtem ko večina nas drugih pogosto hodi po televiziji z »dolгими« obrazy?

S tem si me presenetil. To svetlo dobrohotnost na obrazu in toplino, s katero objameš vsakogar, ne glede na njegovo prepričanje ali pripadnost, občudujem pri tebi. (Pri sebi vidim kaj drugega, kamera ničesar ne skrije.) Predvsem pa vidim, da na televizijskem hodniku vsakdo

rad poklepetaja s teboj, ker se čuti sprejetega v svoji enkratnosti.

Bojim se, da moja dobrohotnost le ni vsesplošno rezervirana za vse ...

Vidim, da bo ta intervju kar težak, glede na naravo najinega poklica, ki je vedno preplet skupnih darov. Ničesar na RTV-ju človek ne naredi sam. Zato predlagam majhno novost glede intervjuja v reviji Med nami – da z obojestransko obogatitvijo prineseva bogastvo, ki ga je Bog položil v naju. To je advent in priprava na praznike. Bog prihaja k nam, da prižge luč topline v naših odnosih. Tako vidim svoje in tvoje poslanstvo v nacionalni televizijski hiši oziroma najino skupno pot kot katoličanov. Misli si podajava, ko potrkam na vrata tvoje pisarne ali te ustavim na hodniku. V tem je način najinega oznanjevanja evangelija na zelo misijonskem področju.

Bratje frančiškani so mi v svoji navihanosti enkrat rekli, ali se zavedam, da imam ob nedeljah pri oddaji Obzorja duha več gledalcev kakor katerikoli škof pri največji slovesnosti v Sloveniji. Glede števila gledalcev tvojih oddaj pa se lahko primerjaš kar z našim največjim voditeljem Cerkve. Občudujem tvoj pogum. Četudi te čakajo s transparentom pred TV SLO in kričijo, češ, pridi ven, se ne ustrašiš; ali če te želijo kar povoziti na prehodu zaradi tvoje zavezanosti Resnici.

S. Romana, vidim, da si več kot večča poklica in mi nastavljaš ogledalo. Nekaj sicer drži, vse pohvale na moj račun pa gotovo ne. Vendar bomo v tem pogovoru spoznali predvsem tebe, s tvojim poslanstvom redovnice je to kar posebnost v slovenskem prostoru, sploh ker si redno zaposlena v javnem sektorju. Kako usklajuješ obe poslanstvi? Zdi se, da nimaš večjih težav.

Sodelavci uredništva verskih oddaj

Nekoč me je eden izmed direktorjev na TV SLO vprašal, ali se zavedam, da sem prva »nuna« v Jugoslaviji, zaposlena na nacionalni televiziji. Še v francoski Cerkví so se mi čudili, kako je to mogoče, ko sem poklicala za intervju. Tudi jaz se čudim, kam me je pripeljala pokorščina mojim redovnim predstojnikom – na televizijo. Po srcu sem naravoslovka, socialno usmerjena v ranljivega izključenega človeka v družbi. Na TV SLO sta delala moja teta in stric, sama pa si sebe nikoli nisem predstavljala tukaj. Tako sem odkrila, da imam še kakšen drug dar, in ta četrstoletni misijon na TV SLO mi je omogočal rast; ob vas se oblikujem, da postajam bolj božja in človeška. To me osrečuje. Hvaležna sem vsakomur od vas!

Ne vidim težav v usklajevanju obeh poslanstev, ker sta redovni poklic frančiškanke Marijine misijonarke in delo na TV SLO zame eno. To je: darovati vse, kar prejmem vsak trenutek od Boga, živeti za Boga konkretno, z dejanji, pa naj bo to doma pri sestrah, pri svojih bolnih domačih ali na TV oziroma kamor me zanese pot. Zame je vera odnos do Boga, življenje. Tudi skupnost, v kateri živim, je usmerjena v služenje, prinašanje evangelija v našo družbo in to, da smo človeku blizu v njegovih stiskah. Sem torej Romana, posvečena Bogu, kjerkoli sem.

Težje je to, ker imam redno polno zaposlitev in redne tedenske obveznosti. Ne morem iti s sestrami med tednom v hribe ali na praznovanje; one si svoje obveznosti prilagodijo, jaz pa moram pripraviti oddajo z dnevnimi zahtevami. Služba v javnem sektorju je odgovornost, služenje, ki ga ne opravljaš, če se ti da. Kot kristjan jo živiš. Delati moraš 40 ur na teden, to je osnova za vsakega zdravega človeka, tudi posvečenega. Res pa je, da nam, posvečenim, ni tako blizu ... Ampak mislim, da je načeloma ta drža tudi pri drugih pastoralnih obveznostih in delih v cerkvenih službah. Če si odgovoren do sprejetih obveznosti, resen in zanesljiv, ne utegneš živeti po svojih navdihih ... Biti Kristusov je svoboda, ki je odgovornost do Boga in do ljudi. Ni življenje zase. Tako ste mi vi, ki imate družine, v veliko spodbudo. Posebej občudujem

mame, žene, moje prijateljice, ki se poleg službe, družine angažirajo še v Cerkví. To mi daje elan. In ko vidim, da se ob vseh obveznostih vedno tudi ti temeljito pripraviš. To mi je zgled.

Gotovo si z delom na televiziji in drugimi nalogami zelo obremenjena. Ljudje si včasih ne predstavljajo, kako težko je nastopati. Tisto, kar zgleda najbolj naravno in sproščeno, je običajno sad poglobljene priprave. Ti sama imaš za seboj zanimiv študij, tudi študij v tujini. Kako si kot »nuna« sploh prišla na televizijo? Mnogim se je to takrat zdelo neobičajno, nekaterim se žal še danes.

To sam Bog ve ... To, da so me zaposlili na TV SLO, je bil zame čudež. Dr. Stane Granda je rekel, da je TV SLO Sodoma in Gomora. Res je, sem mu rekla, ampak Bog je tudi tam, jaz to potrjujem. Tudi to, da so me predstojniki izbrali za to delo. Sedanji urednik Vid Stanovnik je prosil mojo provincialko sestro Dorico Sever, ali bi lahko jaz po vrnitvi s študija v Parizu delala v verskem programu na TV SLO. Med teološkim študijem na Katoliškem inštitutu v Parizu smo imeli dve leti tudi predmet o avdiovizualni komunikaciji, usmerjen v pastoralno delo. Hvaležna sem za ta čas v Franciji, ki me je utrdil, da lahko predano delam na TV SLO. To je bila dobra priprava, čeprav tega nisem vedela. Kasneje sem se izobraževala še na raznih seminarjih naše televizije in na Katoliški medijski akademiji v Ludwigshafnu v Nemčiji.

Mislim, da si zagovornica načela, da ljudi, tudi vernih, nima smisla ozko ločevati na posvečene in na laike. Resda imamo drugačen status, a vendar poslanstvo, ki stremi k skupnemu cilju.

Kdo sem jaz, da lahko ločujem ljudi? Bog nas ne. Cerkev smo vsi, laiki in posvečeni. Tudi jaz sem laik, saj so redovne zaobljube zakramental in ne zakrament, kot je mašniško posvečenje. Naša Cerkev je prevzela judovsko

hierarhično ureditev po sistemu velikega duhovnika. Toda po nauku Cerkve smo Cerkev mi vsi. Po krstu skupaj gradimo živo Kristusovo telo, kjer je vsak del nena-domestljiv. Decentralizacija, ki jo papež Frančišek zagovarja tudi pri vodenju svoje službe, sinodalnost in subsidiarnost so biblično vodilo ureditve cerkvene strukture. Tu smo na poti. Dokumenti drugega vatikanskega koncila so v začetnih fazah uresničevanja.

V drugem valu korone bi se morali vprašati, kako verniki živijo ta čas, kako doživljajo odsotnost maše, vernega občestva, kako smo jim posvečeni lahko blizu, v oporo. Korona prinaša marsikateri izziv, ne samo razmišljanje »ad hoc«, kaj po mojem mnenju potrebujejo laiki. Veliko duhovnikov je zelo iznajdljivih pri tem, kako biti blizu

Na izletu - sestre FMM pri Slapu Savica

ljudem, tudi ranljivim v župniji ali ostarelim v domovih. A Kongregacija za duhovništvo junija ni zamen izdala cerkvenega dokumenta o pastoralnem spreobrnjenju župnijske skupnosti v misijonskem poslanstvu Cerkve. Pri nas bi morali nujno vložiti vse napore v izobraževanje laikov, da bi imeli svoji izobrazbi primerno versko znanje. Župnije moramo voditi skupaj. Duhovnik je odgovoren, a vse ostalo vodijo laiki, ki so pogosto strokovnjaki tako v vzgojnih kot ekonomskih zadevah. A za to je treba tako duhovnike kot laike in redovnice formirati. V to nas bo prisilil tudi čas pomanjkanja redovnic in duhovnikov; takrat bo naš način življenja postal bibličen, podoben prvim krščanskim skupnostim.

Vidi se, da se zavedaš teže časa in odgovornosti, ki narekuje novo vlogo posvečenih. Kako pa jemlješ službo na televiziji? Vem, da nisi tiste vrste, da bi ob 15.00 ali 16.00, ko greš domov, pozabila na novinarski posel, saj se to niti ne da. Kako službene obveznosti usklajuješ z redovnimi, ko je v službi gneča, npr. petek, ko snemaš oddajo?

Nisem človek reda, ampak so mi dolžnosti v velik izziv, da ima vsak moj dan urnik molitve, skupnosti in dela. Naš profesionalni poklic je življenje. Slavko Bobovnik mi je dejal, da se je nekoč sredi počitnic zalotil, ko je moral iti na prijateljevo jadrnico nekaj iskat, kako smo »deformirani«. Opazil je časopis tistega tedna, ga vzel v roke, pozabil na čas in po kaj je prišel. Kjerkoli si, te poklic spremlja, razmišljaš, kaj lepega bi ljudem še lahko prinesel. Opazuješ, razmišljaš, prevzet od dobrega, in zapisuješ. Težko je napisati scenarij na ukaz. To mora zoreti. Ko čistim ali likam, premlevam stvari: kaj bi bilo bolje, kako bi oddajo naredili bolj spodbudno za gledalce ...

Naša preprosta polurna oddaja vključuje veliko skupino ljudi in veliko dela. Marsikdo si tega na predstavlja. Zato se čutim odgovorno, da dam od sebe najboljše. Samo delo obsega po 40 ur na teden, vključuje pa še veliko branja, raziskovanja in pogovarjanja, iskanja gostov ... Včasih je kar težko, saj tisti, ki je res dober za televizijski medij, ne želi vedno nastopiti v naših oddajah. Prostor izbire pa je majhen.

Sestre FMM v kapeli na Mirju

Živim v skupnosti na Mirju, kjer je šest sester dveh narodnosti, ki smo poslani, da smo blizu ljudem in da v družbo prinašamo veselo oznanilo z molitvijo in delom svojih rok. Skupne obveznosti prilagajamo misijonskim dejavnostim. Smo na poti.

Na začetku mojega dela na TV SLO mi je sodelavka rekla: »Romana, tvoja prva naloga med nami je, da moliš za nas!« To vidim kot svoje prvo poslanstvo – da že jutraj pri molitvi kličem blagoslov nad vse, ki jih bom srečala ali so me prosili za molitev.

Zelo lepo in potrebno, da moliš za nas. Kaj pa tvoje sestre, se zanimajo za tvoje delo, komentirajo, svetujejo?

Imam zelo dobro dolgoletno izkustvo sester, posebej starejših, ki so vedno z velikim zanimanjem in odgovornostjo spremljale naš televizijski misijon, gledale oddaje, me spraševale in molile. To je nujno in zelo potrebno, če želiš opravljati svoje delo. Tudi v družini moraš imeti podporo pri svojem poklicu. Misijon, ki ga izberemo na podlagi potreb družbe, povpraševanja in sposobnosti sester, je naš skupni misijon, za katerega moramo vse živeti, v molitvi in z zanimanjem spremljati dejavnost sestre, ki jo opravlja. Če tega v neki skupnosti ni, ne moreš ničesar storiti. Doživela sem tudi, da je bila skupnost usmerjena vase in je izumrla. Predstojniki nas izberejo, ne me same, da z molitvijo in delom pričujemo med ljudmi o Kristusu in evangeliju. Tudi preživljamo se z delom svojih rok. Naša ustanoviteljica Marie de la Passion je poudarjala, da moramo poskrbeti za svoje preživetje. K temu nas spodbuja tudi naše sedanje vodstvo. Živimo od svojega zaslužka, ki pripada skupnosti.

Glede dela so mi v veliko pomoč prijatelji, sodelavci, ki se zanimajo za moje delo. Z njimi prečiščujem stvari, ko sem v dvomih; tudi s teboj, Jože.

Tudi sam se zavedam svoje omejenosti v presoji. Ko gre za pomembne stvari, se je vedno dobro pogovoriti še s kom. Kateri pa so tvoji največji izzivi v službi? So enaki tistim, ki zadevajo današnja največja vprašanja glede prihodnosti Cerkve?

Prihodnost Cerkve me ne skrbi, je pa bila to vedno mala čreda »Izraelcev«. Tako je tudi danes. Vem, da vera ne gre »naprej« v prvi vrsti po nas, posvečenih, ampak po »skromni vdovi«. Zato sem vesela prečiščevanja, ki se dogaja v naši Cerkvi in zelo zelo počasi vstopa tudi čez samostanske zidove. Vsi zločini, laži, prikrivanja morajo izginiti. Pohvala gre papežu Frančišku, ki nadaljuje delo papeža Benedikta XVI., in njunim sodelavcem! To vnašam tudi v oddaje. Predvsem pa mi je sedanji papež Frančišek v spodbudo, ker nas usmerja k bistvu evangelija, k Bogu in človeku. Opozarja nas na življenje z avtomatom: vržeš denar in dobiš; na potrošništvo; kopico odpadkov; ljudi, ki jih suženjsko izkoriščamo in potem odvržemo na smetišče življenja. To me močno nagovarja. Poleg tega nagovarja pravična družbena ureditev, ki

se začne najprej pri nas, posvečenih. Prihodnost Cerkve je že dve tisočletji evangelij. Ali ga bomo sposobni v času koronavirusne krize živeti in prinesiti ljudem upanje? To je v tem trenutku vprašanje za vse nas v Cerkvi, za mene samo in izziv tudi v oddajah, ki jih pripravljam.

Medreligijski zajtrk na povabilo muslimanov

Na televiziji si začela delati še v času urednika dr. Draga Klemenčiča. Kakšen vtis si imela o njegovem delu?

Oba veva, da je bil dr. Drago Klemenčič v 90. letih edini uslužbenec TV SLO, ki mu še danes rečejo gospod Drago ali gospod Klemenčič. Vedno je imel nasmešek na obrazu. Ko sem prišla na televizijo, je zbolel. Potem sem doživela krutost našega medija (usodo mnogih), ko so ga poklicali po telefonu in se mu zahvalili za vse, kar je naredil. Drugi dan je bila njegova miza na hodniku ... Nekoga, ki je prišel na televizijo in bil svetovalec, pomočnik direktorja, odvržeš kot smet!? Tisti, ki so imeli drugačno vest, so se zavzeli in zahtevali, da naredimo o prvem duhovniku na TV SLO, ki je postavil verski program, naredil čudovite dokumentarne filme Korenine slovenske lipe, Slovenski božič ... Spomnili se ga bomo tudi v oddaji konec leta, saj je bila premiera oddaje Obzorja duha na zadnjo decembrsko nedeljo pred 30 leti.

Pogosto kdo omeni, da javni medij ni (več) naklonjen verski tematiki in cerkvenim temam. Kako ti razmišljaš in občutiš?

Živimo s spomini na 90. leta, ko sta se začeli prebujati svoboda in demokracija. Takrat se je pod taktirko dr. Draga Klemenčiča tudi na TV SLO naredilo veliko verskih stvari. Cerkev je imela besedo pri osamosvojitvi. Danes Cerkev pri nas nima več tega položaja niti moči in vpliva v družbi, čeprav papež Frančišek še vedno ostaja svetovna avtoriteta. Še vedno pa se tudi pri nas pričakuje od verskih voditeljev in Katoliške cerkve kot največje verske skupnosti, da mora biti moralna avtoriteta, zgled ljudem, spodbuda.

V verskem programu smo imeli 20-letni razcvet, kar se tiče obsega programa in oddaj. Današnji čas bi težko primerjala s tistim, ker so razmere drugačne. Vedno smo varčevali z denarjem, ki ga ni bilo. Danes veliko novic »pokrije« informativni program. Mi zaradi omejitev sredstev in zaposlenih ostajamo zvesti le izvornimi oddajam Obzorja duha, Ozare, Duhovni utrip, Sveto in

svet, prenosom bogoslužij iz Slovenije in Vatikana ter posebnim oddajam, kot npr. Klic dobrote. Manj imamo možnosti, tako kot vsi v kulturno-umetniškem programu, za pripravljane dobrih dokumentarnih oddaj. Nekateri odgovorni se bojijo verske tematike, ki bi ravno v tem času prinesla ljudem upanje, dala oporo. Vidim, da sta strah in verska neizobraženost edina razloga, da pride do omejevanja in nerazumevanja pri delu. Vera ni politična ideologija neke stranke, ampak opora ljudem, da lažje in bolje živimo. Zaradi napačnega razumevanja imam občutek, da sem včasih v gladiatorski areni, ker je odgovornega strah.

Vidim, da sedanji »komisarji« še niso vzeli lekcije o religiji in se je bojijo, zato so v svojih dejanjih zavirajoči. Tudi udbovska zaslišanja v 21. stoletju so mi tuja, še manj razumljiva, poznam jih le iz zgodovinskih knjig, a so tu in tam resnična. Od kolegov pričakujem profesionalnost in etičnost tudi pri posredovanju novic, saj smo nacionalna televizija. Enostransko poročanje le skromne peščice pa meče senco neprofesionalnega novinarstva in uredniškega dela na vse nas, kar je velika krivica.

Režiserka Magda Lapajne in dolgoletna lektorica na TV SLO Ljubislava Šuštaršič

To so močne besede, s. Romana. Tudi sam čutim erozijo zdrave pameti in razraščanje predsodkov do krščanstva in Cerkve (žal tudi pri nekaterih najbolj odgovornih na RTV-ju). Po mojih izkušnjah je treba o teh stvareh vedno pogumno spregovoriti.

Imava tudi eno skupno izkušnjo. Lani septembra je papež Frančišek obiskal našega misijonarja Petra Opeko v Akamasoi na Madagaskarju. Spomnim se, da sva se srečala pred televizijsko hišo, ko si omenila, da v vodstvu ni posluha, da bi slovenski gledalci videli ta zgodovinski dogodek, čeprav je bil posnetek na voljo brezplačno. Kasneje smo tudi s pomočjo Urada predsednika RS Pahorja uspeli »prepričati« direktorico televizije, da je popustila. Sedla sva za reportažno mizo ter v živo komentirala dogajanje, ki je bilo predvajano na 2. programu. Pritegnilo je zelo veliko gledalcev. Kako si doživljala priprave in vzdušje?

Čutila sem se počaščeno, ker Petra Opeko zelo cenim in je velik človek, božji človek! Ponosna sem nanj! V

spodbudo mi je zaradi svoje zavzetosti za najbolj uboge, ki jih odlagamo na smetišče sveta. Posredovati srečanje dveh velikih ljudi gledalcem in pokazati, da imamo nekaj velikih Slovencev, na katere moramo biti ponosni, se mi je zdela enkratna priložnost. Vem, da je Opeka tvoj velik prijatelj, da se v srcu močno čutita, kar si nam povedal tudi s svojim filmom o Akamasoi.

V veliko veselje mi je bilo ob profesionalcu, kot si ti (obenem pa preprost in skromen), svetu pokazati človeka, velikega Slovenca, in nasmejane, srčne smetiščarje. To je bila enkratna priložnost, da sem lahko sodelovala pri nečem tako izrednem. To je bil moj najlepši prenos na televiziji, ki bo za vedno zapisan v mojem srcu. Kot reče, na Opeko in papeža sem ponosna. Kaj sta naredila! Največji verski voditelj prvič na smetišču sveta!

Prijateljica Betka in veliki Slovenec Pedro Opeka

Spomnim se tudi velikega praznovanja na Brezjah. Ti si bil direktor TV SLO. Tebi podrejene sem prepričevala, da je škandal, če televizija ne bo neposredno prenašala maše iz našega narodnega svetišča zaradi velikega zaupanja vernih in nevarnih do Marije Pomagaj, ki so naši gledalci. Brez uspeha! Ko pa so tebi izrazili prošnjo gledalci, si takoj dal »ukaz« za pripravo prenosa. In odgovor tistih, ki so bili tik pred tem še kako proti: »Razumem.« Samo gledala sem, kaj se dogaja. Že večkrat sem doživela čudežen Božji poseg, ko je bilo res nujno potrebno, v našo televizijsko politiko.

Delim te občutke. Medijski delavci imamo lažje delo, če gojimo zavest, da delamo za gledalca, plačnika RTV-prispevka, in ne za naše »šefe«.
Končno smo plačani za to, če naravnost rečem ...
Je to tudi tvoje vodilo?

Delam za gledalce, več sto tisoč Slovencev, in za vse, s katerimi se med delom srečujem. Navsezadnje nam gledalci preko prispevka dajejo vsakdanji kruh. Na to ne smemo pozabiti! Odgovorni smo jim! Advent je za vse nas priložnost, da uporabimo najsodobnejša sredstva za širjenje veselega oznanila, k čemur nas spodbuja papež Frančišek. Vabi nas, naj bomo pokončni kristjani, ki ne klonijo zaradi lastne kariere v oznanjevanje laži kot misli vladajočih, ampak ohranjajo načelnost in tudi za ceno svoje kariere zagovarjajo resnico in potrebe majhnega človeka. Zato vidim svoje in naše poslanstvo v medijih,

tudi na RTV Slovenija. Ne morem se strinjati s tisto slovensko uredniško politiko, ki z lažjo širi enostranske novice ali uničuje dobre stvari.

Kdaj bo slovenski medijski prostor svoboden in demokratičen? Preteči bo moralo še veliko let, da se bomo oprali krivde bratomorne vojne, tudi sedanjih likvidatorjev, da bomo lahko svobodno zadihali. Do takrat pa nam bo za vrat dihal strah.

Strah in nevednost, osebna zgodovina so velikokrat razlog za napačno odločitev. Največji dejavnik je strah. Mislim, da je zelo malo načrtnega zla. Je pa zlo na tem svetu navzoče in ima svoje sodelavce, ki pretkano delujejo med nami in uničujejo, kar prinašamo na svet. To je tudi del evropskih in svetovnih sil in je močno čutiti v tem času. Tudi hladna »kovidvojna« se odvija na ta način. Ubijamo ranljive, stare ljudi, ki so naša modrost. Brez njih ne bomo preživeli.

Osebo sem večkrat v dilemi, ko se moje predstave in vrednote ne pokrivajo s tistim, kar pričakuje vodstvo, in pride do konflikta. Oceniti skušam, kaj od mene pričakujejo gledalci. Kako se ti znajdeš v takih situacijah, od kod izvira največ težav?

Bog, kaj ti hočeš, da naredim? Je to moja volja ali tvoja? Preverim pri svojih prijateljih, prespim, premolim, in če se v meni okrepi ideja, potem se borim do konca. Če je res Božja volja, se ideja uresniči. To drži kot beli dan. Ne-koč mi je sodelavka rekla: »Romana, ti poveš, kar misliš. Potem te pol ure prepričujemo in na koncu ponoviš isti stavek.« Ja, v tem vidim katoličana. Kdo nas lahko loči od Kristusove ljubezni? Stiska, preganjanje, vse premorem v Njem. Tu je razlog mojih težav: VSE premorem v NJEM. Razlog je v meni. Konflikt je močan odnos z drugim in prečiščuje oba. Si ga pa ne želimo, tudi jaz ne. A naša vera se kali v ognju in le tako rastemo v Bogu podobne ljudi.

Firbcologi, oddaja na TV SLO, pri raziskovanju in snemanju na Mirju

Kristjani smo povsem enakopravni sestavni del družbe, v resnici pa nas centri moči še vedno skušajo ukalupiti, nam dati drugorazredno vlogo, sploh zato, ker računajo, da se upognemo, popustimo. Kako doživljaš take preizkušnje in se jim zoperstavljaš?

Takšnega »preganjanja«, nesvobode kot v zadnjih letih še nisem doživela. Kaj je svoboda, tudi verska, sem čutila v svoji mladosti v rojstnem kraju, družbeno pa v Franciji, v času študija. Tak odnos do Kristusovih je sedaj znanje, da smo na pravi poti, da si prizadevamo za dobro, zato je zlo še bolj navzoče v borbi proti našim držam, dejanjem, življenju.

Ko poslušam poročila o kristjanih, preganjanih zaradi vere, vidim svoje tožbe kot stokanje razvajanega otroka. Vsako nasprotovanje se mi zdi preverjanje, ali sem res prepričana v svojo idejo. Kako se zoperstavim? Najprej pokažem svojo šibkost in grem v borbo. Potem premostim, se pogovorim s prijatelji, prisluhnem, kaj rečejo, premislim pred Bogom in grem naprej. Res pa je, da me v moji človeški grešnosti pohvala veliko bolj počehlja po ušesih kot pa maltretiranje. A ko Bog zmaga, je to dokaz, da ima zadnjo besedo in da je zlo za vedno premagal. Drugega pa je samo strah zase in svoj položaj, zato vidim nasprotovanja. Vedno mi pride kdo na pomoč. Na televiziji pa so me naučili, da ne smem biti tiho in držati stvari zase. Ko povem, vidim, da mnogi doživljajo še hujše stvari. Kolegica mi je povedala, da ji je njena šefica rekla, da ne more delati v njeni bližini, ker jo njena vera tako moti. No, na televiziji imam privilegij, da me vsi pozdravljajo in so zelo spoštljivi do mene. Tak odnos je osnovni pogoj za naše delo in bi ga želela vsakomur, ne samo nam, ki smo v uniformi.

Kristjani smo tako kot vsi ostali družbeno aktivni, kar je zaželeno, saj iz tega izvira odgovornost. Po drugi strani pa številni kristjani, tudi duhovniki in laiki, celo škofje včasih, nasedajo vsiljeni normi, češ da se kot kristjan, redovnik, duhovnik ne smeš opredeljevati do družbenih in političnih vprašanj. Kako »pogumni« ste glede tega v verskem programu?

Družbena angažiranost je za kristjana temeljna, saj je vera brez del mrtva, pravi Sveto pismo. Katoličani živimo svojo vero dejavno, v odnosu do drugega ter v zavzemanju za pravično in strpno, pravno urejeno družbo, v kateri bi bil vsak človek spoštovan v svoji različnosti,

S sodelavko Simono v pisarni

dostojanstvu. Če se ne opredeljujemo in jasno zavzamemo za to, kar nam je sveto, v tem trenutku življenje, potem ne živimo svojega krsta. Po krstu smo vsi Kristusovi duhovniki, po zakramentu birme pa zavzeti označevalci evangelija, Kristusa, ki je z nami na poti in nas je odrešil. Katoličan sem šele, ko to živim, ne samo ko sem zapisan v krstni knjigi.

Kako je to v verskem programu? Različno. Od posameznika je odvisno, kaj ima globoko v sebi in koliko poguma ima, da živi resnico in varuje dostojanstvo človeka, kako zares vzame svojo angažiranost kristjana. Zavedamo se, da je naše poslanstvo odstirati upanje človeku v stiski in mu širiti obzorja duha. Pri tem nam zelo pomaga, če svojo vero dejavno živimo na vseh področjih, ne samo v medijih.

Doma si s Kočevske, tudi po izvoru si delno potomka kočevskih Nemcev. Večkrat rečeva kakšno o tej bičani in hkrati lepi pokrajini, ki vsebuje najlepše in tudi najgrozovitejše ekstreme: od nedotaknjenih pragozdov do prikritih morišč in zaraščenih ostankov nekdanjih cvetočih vasi Kočevarjev. Na kakšen način je Kočevska prisotna v tvojem življenju in razmišljanju?

Kočevska je v mojem srcu, z menoj je šla, kamor me je vodila pot. Najbolj sem se je zavedala v tujini, Avstriji in Franciji. Od tod velika ljubezen do narave, ki je neokrnjena, čudovita. A ta prečudovita narava razkriva bratmorna dejanja likvidatorjev. Kristus je spravil nebesa in zemljo, ko je vstopil ob smrti v grob in iz njega potegnil novega Adama. To bi rad naredil tudi z nami, zato da vsak od nas lažje živi.

Starši so mi položili v srce sprejemanje in spoštovanje vsakogar. O tem mi pričuje moja širša družina in zato mi je še kako blizu ekumenski in medverski dialog. Hvaležna sem za obogatitev žensk na Svetovnem molitvenem dnevu, kjer sem bila svoj čas zelo aktivna. Sedaj od daleč spremljam prijateljice zaradi oskrbe svojih domačih.

V moji družini so Kočevarji v Avstriji in Ameriki, ki so morali zaradi prodaje ozemlja Italijanom vse zapustiti. Potem smo imeli vodjo Mačkovega zaščitnega bataljona v Rogu, pa zaprte po vojni v Gotenici, pa odpeljane v taborišče na Rab, zverinsko mučene nedolžne na Preži, ranjene na Ilovi Gori in še bi lahko naštevala. Nekoč mi je stric rekel, da ne gleda oddaje, ker ne verjame verski instituciji, a ravno ta moj sorodnik me je prvič peljal na Brezje. Vsak je sprejet med nami, kakršen je, in tudi meni so pri delu mojih sorodnikov, ki ne hodijo v cerkev, vrata gostoljubno odprta. Na pogrebščini moje stare mame so zame, ki sem bila takrat v Avstriji v noviciatu, rekli, da sem si izbrala najboljšo v življenju, saj bo za mene vedno poskrbljeno in bodo tegobe običajnega življenja odmaknjene. Zelo me spoštujejo.

Kakšno pa je življenje v samostanu? Sploh za ženske redove se pogosto reče, seveda v šali, da ni ravno »Božje kraljestvo na zemlji«.

Tudi mi v samostanu imamo križe in težave. Smo na zemeljski poti hoje za Kristusom in križ se nalaga vedno s strani najbližjih, tako kot Njemu od njegovih Judov. Ampak moje težave z vašimi družinskimi niso primerljive. Nam gre na živce »premalo kuhan riž«. Ja, res živim z okusom nebes že tu na zemlji. Samostan je otok sredi krutega sveta, kjer si vsaka po svojih močeh prizadeva za spoštovanje; pri nas v mednarodni skupnosti tudi za spoštovanje različnosti. Nismo perle, ampak se trudimo dan za dnem, padamo in vstajamo. Nevarnost našega življenja, kjer si zavarovan v kokonu, pa je ta, da pozabiš na svoje temeljno poslanstvo, ki ni v tem, da prijetno živimo skupaj, ampak da smo kot skupnost v službi ljudi, Cerkve in družbe.

Kako razmišljaš o najbolj boleči polpreteklosti, ki je zamolčana? Kako vidiš pravno pot v slovenskem narodu, gre lahko mimo resnice? Tu mislim na resnico v vsej celovitosti, kot je nedavno v pričevanju opozoril akademik Kajetan Gantar.

Tvoja knjiga Slovenski razkol je danes še kako aktualna in ni le zgodovinski zapis našega naroda. Po osamosvojitvi oz. osvoboditvi sem bila prvič v Rogu. Nikoli več si nisem želela obiskati teh krajev. Gozd je poln ljudi, ki vpijejo od groze, duši me na vsakem koraku. Letos pa me je moj sosed Tone Prelesnik, odličen poznavalec gozdne flore in bratomorne roške vojne, bil je tudi tvoj pričevalec, povabil v Rog. No, šla sem zaradi njega, ker sem želela prižgati svečo na grobu njegovega očeta. A tokrat mi je odkril realnost in lepoto Roga. Zelo sem mu hvaležna. To je naša zgodovina, ki se nikoli ne sme ponoviti. Groza je, da je človek še vedno Kajn! Z granitno kocko je današnji likvidator še vedno pripravljen ubiti brata in si kazni greha za vedno navleči na svojo dušo. Res ne bo nikoli ubil Boga življenja, se pa bosta borila na tem svetu zlo in dobro. Zakaj nam je tako težko priznati, da smo ubili svoje brate, da ležijo v luknjah kraških brezen, in jih dostojno pokopati? Zakaj se kot Adam skrivamo, ko nas Bog po grehu kliče: »Adam, kje si?« Ali pa Kajna po zločinu sprašuje: »Kje je tvoj brat?« Priznali bi, da smo, tako kot ljudje po vsem svetu, svoje brate največkrat ubijali iz koristoljublja. Zakaj ostajamo ujeti v past zla, da ne moremo svobodno zadihati? Če že ne moremo za sebe, prosimo odpuščanja za prihodnost naših otrok, da bi živeli v spravi in si

med seboj pomagali. »Kakšen svet želimo zapustiti svojim otrokom?« nas sprašuje papež Frančišek. Adventni čas je čas odpuščanja in sprave, ko se v srcu naselita mir in radost bivanja. Božji sin je prišel na ta svet samo zato, ker smo sami ujeti v greh in nismo imeli poguma storiti to.

Slovenski razkol delamo tudi kristjani. Med nami je 12 apostolov. V vsakem od nas živita angel in volk. Vsak izmed nas je sposoben biti svetnik in zločinec, tudi v Rogu so bili. Tudi danes nas, kot nekoč Izraelce na poti v obljubljeni deželo, mami zlato tele. Za denar marsikdo med nami vse proda, tudi samega sebe. Siromak, brez njega te bodo zagrebli v gomilo in poslali v novi svet.

Advent je priložnost, da zrastem v plemenitosti, ko odpuščam in ko podajam roko tistemu, ki me težko pogleda, da bi tudi on mogel odpustiti sebi.

Ni skrivnost, da posamezni odgovorni na RTV-ju niso vedno dobronamerni do tvojega dela. Mnoge bo morda začudilo, a vem, da imaš kar pogosto težave. Za kaj gre?

Jaz nikoli nisem za objavo lažne novice in temu se ne bom nikoli uklonila. To sem pokazala že na začetku svo-

Sodelavke uredništva verskih oddaj ob obisku sv. Miklavža

jega dela, ob pogrebu papeža Janeza Pavla II. Odgovorni so ga želeli pokopati kot državnega voditelja. Nisem pristala na komentiranje tovrstnega pogreba. Papež je bil za mene najprej in predvsem verski voditelj, tako kot sedanji papež, ki je prav s tem spreminjal naš svet, ga delal bolj človeškega. Na koncu je zmagała resnica: z Borutom Koširjem sva ga lahko kot največjega voditelja dostojanstveno, cerkveno (tudi v prenosu na naši televiziji) pokopala. Vedno zmaga Pravica! Dobri ljudje, ki v Cerkvi niso ravno kristjani v prvi vrsti, mi vedno, ko je najtežje, pomagajo. Tudi ko gre za neutemeljene krive javne obtožbe odgovornih, namesto da bi k odgovornosti poklicali akterje zmede. Zlo ima mlade vsepovsod in poskuša rušiti. To je še kako očitno. Tudi zaradi nevednosti, strahu, neverske izobraženosti služabnikov totalitarnega režima.

Včasih dobimo vtis, da je bilo sodelovanje s Katoliško cerkvijo v verskem programu boljše v preteklosti kot sedaj? Je vrh Cerkve manj angažiran?

Vrh Cerkve nam je vedno naklonjen. Četudi je kateremu od vodstva težko nastopati, se zaveda, da je to njegova služba. Manjkrat pa želijo v naših oddajah nastopati nekateri sposobni in vplivni posvečeni posamezniki, ki ne uvidijo, da bodo v nedeljo v nekaj minutah nagovorili več ljudi, kot bi jih imeli pri maši, četudi ne bi bilo protikoronskih ukrepov. Žal mi je teh ljudi, a sami vedo, zakaj so pripravljeni takoj priti v Odmeve, Tarčo, zavračajo pa pogovor v naših oddajah. Vidim, da jih je tudi strah jasno povedati, zakaj ne bodo sodelovali. S sodelavci smo se velikokrat pogovarjali o tem, a vedno zaključimo: tudi mi znamo biti nesramni, ponižujoči, izključujoči, obsojajoči, a to ni cilj naših oddaj. Ostati želimo profesionalno etični v odnosu do gostov in tega se držimo. Se pa močno čuti, da nimamo ali nočemo imeti očeta naroda – tudi v Cerkvi, v vodstvu redov, ki bi nas spodbujal k radikalnosti vere, k razmisleku, kako biti v tem času blizu človeku.

Kako pomemben je odziv gledalcev in stik z njimi? Pred leti se je zgodila »afera«, ko je nekatere motilo, da oddaje Obzorja duha ne vodiš v uniformi, ampak kot urejena gospa. Kako je prišlo do tega in kako si »preživela« neodobravanje nekaterih?

Stik z gledalci mi veliko pomeni, saj mi povedo, ali je to tisto, kar jim prinaša življenje v nov teden ali ne.

Odmevov je veliko. Zares vzamem le tiste, ki se podpišejo z imenom. Anonimnih SMS-sporočil ne gledam. Najprej moramo od sebe zahtevati bonton obnašanja, šele potem od drugih. Ja, pred mnogimi leti se je varuhinji Miši Molc pritožila gospa iz Ljubljane, češ da sem oblečena kot prostitutka. Kasneje je ista gospa z imenom in priimkom, naslovom napisala opravičilo. Bila je v zelo hudi osebni stiski in je »streljala vse povprek«. Žal ji je bilo tudi škode, ki jo je povzročila. Pogosto je tako, da ljudje v svojem nezadovoljstvu, razočaranju nad seboj pišejo o drugih. Naredi se velika škoda.

Opazam, da katoličani, ki smo večinoma gledalci TV SLO, zelo hitro kritiziramo. Zelo težko pa napišemo zahvalo za vrsto čudovitih, dobrih oddaj. Ali je tudi v nas toliko zavisti? Kadar imam priložnost, vedno povem in tudi bralce tega intervjuja spodbujam: pohvalite, prosim. Ne zaradi lovorik, ampak ker boste potem lahko gledali še več tistega, kar si želite. Po tem se oblikuje program TV SLO. Kristjani naj bi bili veseli obraz odrešenja, spodbujevalci dobrega. Pogum, kristjani, tri besede so svete, pravi papež Frančišek: hvala, oprosti in prosim. Naj bo to večkrat na naših ustih v pripravi na božič.

Iskreno rečeno, še vedno se mi zdi dobro, ko vidim na ulici duhovnika ali redovnico. Razmere v javnem prostoru se naglo spreminjajo, v več vidikih na slabše. Kakšne izkušnje imaš kot sestra redovnica, ko si v javnosti?

Zelo pozitivne, čeprav mi ni všeč, da smo zaradi nošenja uniforme deležni več spoštovanja kot drugi. Razumem, da to gre Bogu, ampak Kristus živi v vsakem izmed nas.

Pogovor z generalnim ministrom manjših bratov frančiškanov br. Michaelom Anthonyjem Perryjem

Na krivice v odnosu do majhnih in ranljivih sem občutljiva. V meni in tebi, tudi v narkomanu, ki nasilno prosi za denar, je podoba Kristusa. V studiu imam isto spoštovanje do državnega ali cerkvenega dostojanstvenika ali preprostega človeka. Vsak je Božja stvaritev, obisk Boga samega.

Veliko sva govorila o tvojem delu na televiziji, dodobra sva »obrala« RTV. Kako pa se počutiš v slovenski Cerkvi. Kaj pogrešaš?

V naši Cerkvi, katere del sem, pogrešam radikalno zavzetost za človeka in družbo. Koronavirusna bolezen nam je pokazala, kdo smo in kje smo. Prazne Cerkve smo imeli že prej, tega ni povzročil covid-19. Moramo se soočiti s tem in se vprašati, kaj bomo zastavili drugače. To je odvisno od vsakega od nas, zato je neumno pričakovati od vodstva Cerkve, da bo storilo to in ono. Papež Frančišek mi daje spodbudo, da se poskušam za to zavzemati v svojem misijonskem poslanstvu. Manjka trdnih versko izobraženih laikov, ki nosijo odgovornosti v naši Cerkvi.

Med laiki se sliši, da si Cerkev, ko gre za laike v njeni sredi, pogosto izbere manj trdne, bolj poslušne, morda tudi manj sposobne, posebej so spregledane ženske.

Pogrešam spoštovanje do poslanstva ženske. Mislim, da slovenska ženska ne čuti poklicanosti v tem smislu, da bi ogrozila službeno duhovništvo. Si pa želimo, da se na nas gleda enakovredno kot na Božjo stvaritev, enako moškemu, ki s svojo drugačnostjo razodeva istega Boga. Velikokrat s strani službene duhovščine čutim

strah pred ženskami in posledično poniževanje. A kakor papež poziva duhovnike, to velja tudi za nas same: da se cenimo, da v Cerkvi nismo služkinje, ampak po Marijinem zgledu služabnice v službi Življenja. V Evropi in pri nas je zelo močno navzoča patriarhalna Aristotelova miselnost, tudi filozofija Tomaža Akvinskega, ki pa ni biblična. To slednjo mi odkriva družina vseh Frančiškovih, katerih del sem. Zaradi Frančiška in Klare, ki nam kažejo, kako ljubiti Boga, človeka in stvarstvo. Spodbudila bi nas k branju papeževe zadnje okrožnice »Vsi bratje«. Vsi smo Božji otroci, njegova podoba, in gradimo eno Kristusovo telo z mnogimi udi, vsak s svojim enkratnim poslanstvom.

Po človeški oceni evropski Cerkvi peša moč. Je moč obuditi karizmo in na kakšen način?

Pretresajo nas pedofilske in finančne škandale, zato se toliko bolj zavedamo, kakšen dar je papež Frančišek. Karizmatik, ki želi pomladiti starko Evropo, ki poziva k solidarnosti, k enakim pravicam za vse ljudi, k obuditvi karizme Schumana, Adenauerja in de Gasperija, ki so pozivali k solidarnosti tudi z rožnim vencem v žepu. Moramo se prečistiti. Preživeli bomo le, če se bomo povezali. Tudi v Cerkvi, če se bomo usmerili navzven, k človeku. To nam pričujejo člani gibanj. Sedaj je trenutek karizme, preroškosti posameznega katoličana, da je pokončen. Ne bo nas veliko, mala peščica. Če blišč Cerkve v Evropi še obstaja (tudi v zelo konservativnih državah), se bo v prihodnosti razsul. Cerkev mora biti uboga in iti na obrobje, ponavlja papež. Mi smo danes na obrobju. Posamezni karizmatiki med nami, laiki in posvečeni, so tisti svetniki,

Z brati frančiškani v studiu

ki po papeževem naročilu odpirajo »poljske bolnišnice« za ranjenega človeka Evrope. Moč Cerkve je v ponižnem služenju človeku, v prinašanju usmiljenja Boga in odrešenja Kristusa in ne v kazanju bogastva in oblasti. To je človeško in vodi v pogubo. Kopičenje denarja se vedno slabo konča. To potrjuje mariborska škofija in podobne cerkvene tragedije. Zdravstveno osebje na urgenci, na intenzivni infekcijski negi, v domovih za ostarele, tisti, ki iščejo rešitve za propadle obrtnike, brezposelne, nudijo učno pomoč učencem in dijakom, se družijo z ostarelimi ali pomagajo družinam – to so heroji našega časa, Kristusovi oznanjevalci. Niso pa glasni.

Prav imaš, konkretnega dela za ljudi je več kot dovolj in vsi vemo, da je to najboljši način oznanjevanja, tudi Bogu najljubši. Treba je premagati ležernost, pomehkuženost. To je velik izziv za vse nas. Kaj pa te vendarle napolnjuje z upanjem?

Kristus, še zlasti pri adoraciji, češčenju Najsvetejšega, kjer vse preložim nanj. Napolnjujete me ljudje dobre volje, ki ste mi s svojim predanim služenjem zgled. Napolnjuje me vera v večno življenje. Tudi sama se sprašujem, kam gremo, mi kot Cerkve in naš svet, ali je to bližina konca sveta in Kristusovega prihoda. Gotovo smo mu vsak dan bliže, a bolje, da ure ne vemo. V Kristusu, Božji besedi in kruhu najdem moč in upanje.

Čas smrtonosnega virusa s Kitajske je velika preizkušnja za kristjane, ki je še ni bilo. Nikoli, niti v času vojn in drugih tragedij, cerkve niso bile toliko časa zaprte, in to skoraj po vsem svetu. Občestva, ki se gradijo in obnavljajo le v skupnosti, so v krču. Duhovniki in redovniki ste v veliki preizkušnji, ko stik z ljudmi ni mogoč. Kako biti v tej dobi zaposlen, zvest svojemu poslanstvu, koristen?

Pred nami je advent, čas veselega pričakovanja rojstnega dne Jezusa Kristusa in razmišljanja o njegovem ponovnem prihodu. Slednje v meni zbudi misel na naše rajne, ki jim v mesecu novembru prižigamo svečo zahvale. Mnogi v zbiranju odpustkov za rajne vsak dan obiskujejo pokopališča. Ali si odpustke lahko »kupimo« tudi in predvsem z živimi? »Kar si storil kateremu izmed mojih najmanjših bratov, si meni storil!« pravi Kristus (Mt 25,40). To je še vedno zapisano v Svetem pismu in me vznemirja v tem posebnem času zdravstvene in ekonomske krize.

Koronavirusna bolezen mi pokaže, kje sem in kdo sem. Kaže mi, kje smo kot družba in kaj si želimo. Kako težko je dati drugemu svobodo in ga spoštovati. Nasilje rodi nasilje. Vojna povzroči vojno. Dobro pa zariše iskro upanja v očeh drugega.

V ogledalo nam covid-19 kaže, ali v bratu vidim Kristusa. Res je, da ga sedaj ne morem obiskati, če nimam moči ali sem sama ogrožena, ne morem nakupovati zanj, lahko

pa ga pokličem po telefonu. Poslušanje ne zahteva znanja in vrlin, ni si treba nadeti maske, še rok si ni treba umiti, treba je le odpreti sočutno uho. Prvi kristjani so bili v rimskem cesarstvu znani po ljubezni bo bližnjega. Na to me nešteto krat spomni sedanja kriza.

Covid-19 mi odkriva tudi, da v vsakem od nas živijo Eva in Adam, pa tudi Kajn. Tudi v nas, posvečenih. Maske res ni prijetno nositi, brez druženja je težko preživeti, a če mislim na brata, mi ni nič pretežko. To je edina pot k sreči – služenje najbolj ranljivim med nami. Ob prvem spomladanskem valu sem morala nositi masko pri svojih bolnih domačih. Na začetku ni bilo prijetno, saj loviš zrak, moker si od znoja. Toda opogumljala me je misel na negovalce takih bolnikov – koliko ur brez hrane, pijače in v potu svojega obraza služijo bolnim. Zato mi ni bilo tako hudo in sem se navadila. Ljubezen do tistega, ki bi ga sicer lahko ubila s svojim egoizmom, je bila veliko večja. Tudi operacijska ekipa vedno operira v popolni opreми, z maskami. Meni pa bi bilo pretežko delati v normalnih pogojih, v pisarni. Po mojem mnenju tisti, ki je zdrav in se pritožuje, da je težko zdržati z masko na obrazu ob delu za računalnikom, misli le nase.

Novembra smo dvigali svoj pogled v nebo k svetnikom. Odkrivajo nam ljubeč obraz Boga, usmiljeno srce, ki utripa v ljubezni do najbolj ranljivih med nami. To je advent, ko bom v soju sveče sredi mračnega temnega dne prepoznal brata, v njegovih očeh srečal Kristusa in ga objel. Bratje svetega Frančiška so stregli gobavcem, danes bi stregli bolnikom s covidom-19. Danes bi pomagali zdravstvenemu osebju. Vsi ljudje dobre volje, podprimo se in premagujmo temne sile zla z dobroto. Ko se združimo v dobrih stvareh, nam nič ne more do živega.

S. Romana, hvala za te odlične odgovore, ki odražajo tvoj širok razgled. Ne le teološko znanje in posvečeno življenje, vidi se, da ti tudi televizijsko delo prinaša veliko osebno obogatitev, gotovo boljši stik z družbenim dogajanjem. Tako si ljudem lahko bližje. Hvala ti tudi za iskreno in pogumno besedo o manj prijetnih platih tvojega dela.

BREZMADEŽNA

Marija, Božja Mati,
prelepa, presveta si za mojo pesem,
za slavospev,
ki bi povzdignil Tvoj deviški dar.
Pred Tebe prihajam,
otrok nevreden,
da počastim, oznanim pot
v betlehanski sveti dan.

Stopinje mnogih vodijo me na ravan,
v luč angelov in božjih zvezd:
ovčarski hlev,
pozabljen, zapuščen,
ubog in reven,
kot božji hram je razodet.

Popotno Materino ogrinjalo –
sttkano platno
je za rojeno Božje dete
sveti korporal.

Materin prtič
za prve jasli,
za leseni križ,
za Jezusov oltar.

Kaj bom jaz položil nanj?

Stanka Mihelič

Pripravlja: Doroteja Emeršič

Kako nenavadna so pravila tvoje poti:

izgubiti, da bi našel,

umreti, da bi živel.

Tudi s križem je tako:

dati se na njem razpeti,

da bi se pravzaprav na njem rodil

ali prerodil.

Tudi z ljubeznijo:

nič pričakovati,

pa dobiš vse

in odkriješ, kako se ti življenje polni z obiljem.

Šele ko uspeš ljubiti

brez plačila

in brez nagrade,

pa tudi brez zakrčenosti zaradi brezčutnosti bližnjih.

Kako čudna je tvoja pot!

Ne vidim ji konca

in ne morem niti slutiti, kam me vodi.

Povzroča mi utrujenost in daje počitek

ter tolažbo.

Kaj hočeš od mene?

Zakaj mi izbijaš adute iz rok?

Morda pa to niso aduti?

Morda jih ne potrebujem za to, kar želiš,

in tam, kjer me želiš.

Kako so čudna tvoja pota

in moja – neločljivo prepletena s tvojimi.

Kako čudežno je tvoje življenje,
ki ga živiš v meni,
in življenje, s katerim me učiš,
in besede, ki mi jih govoriš,
in jaz, s katerim me odkrivaš.

Kako čudežen si,
pravzaprav nenavaden,
in kako brezmejna je tvoja slava,
ki mi jo v slabosti razodevaš,
in močna tvoja moč,
ki jo odkrivam v svoji nemoči.

Čudežen in nedoumljiv je tvoj jarem.

Jarem, s katerim me vodiš k sebi
in s katerim me povezuješ s seboj
in mi obenem podarjaš svobodo,
za katero nisem niti vedel, da obstaja,
in ki je do sedaj nisem okušal,
za katero niti ne vem, ali si jo želim.

Kako čudežna je osvobojenost od sebe, o Gospod,
in kako zahtevna je pot te smrti.

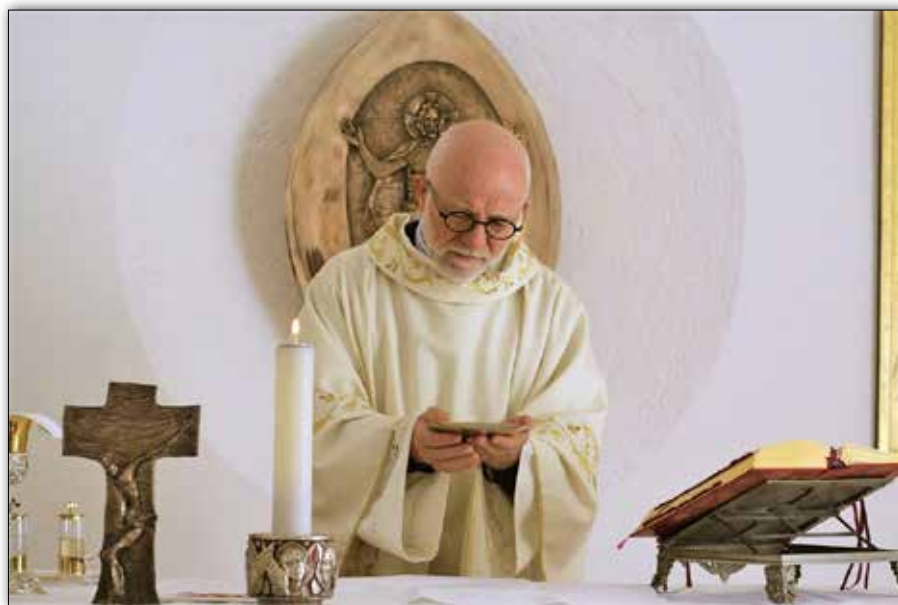
Da,
želim si jo,
zdi se mi,
želim se je učiti, jo hoteti in živeti,
želim jo videti v tebi in se je učiti od tebe.

Josip Vlačić, OFM, prevod: Doroteja Emeršič

P. dr. Martin Kmetec, OFMConv, nadškof in metropolit v Izmirju

p. Igor Salmič in p. Danilo Holc

Curriculum vitae

P. Martin Kmetec se je rodil 10. novembra 1956 na Ptuj. Po osnovni šoli je leta 1971 vstopil v malo semenišče minoritskega reda v Zagrebu, kjer je obiskoval prvi letnik gimnazije. Naslednja leta je gimnazijo obiskoval na Ptuj, kjer je bil tudi sedež malega semenišča slovenske minoritske province. V noviciat na Cresu (Hrvaška) je vstopil 3. oktobra 1976, nato pa 25. septembra 1977 izpovedal preproste zaobljube. Istega leta se je vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani, ki jo je zaključil leta 1982. Slovesne

zaobljube v minoritskem redu je izpovedal 4. oktobra 1982 na Ptuj. Po končanem teološkem študiju v Ljubljani je med pastoralnim letnikom na teološkem inštitutu St. Anthony-on-Hudson (Rensselaer v škofiji New York, USA) 23. februarja 1983 prejel diakonsko posvečenje. Mašniško posvečenje je prejel 29. 6. 1983 na Ptujski Gori, po rokah posvečevalca škofa dr. Jožefa Smeja.

Istega leta je bil izvoljen za magistra v malem semenišču v Kolbejevem domu v Ljubljani. To službo je opravljal do leta 1989, jeseni istega leta pa je odpotoval v Pariz, kjer se je začel pripravljati na misijon v Libanonu. Tja je odšel 6. decembra 1990 in svojo pot začel v predmestju Bejruta (Sin el Fil). V Libanonu je ostal do leta 2001, ko je bil kot misijonar poslan v Turčijo. Njegova prva postojanka je bil Izmir, kjer je bil gvardijan samostana sv. Helene. V letih 2006–2007 je bil član samostana v Iskenderunu na vzhodu Turčije, od koder se je vrnil v Izmir in tam ostal do leta 2009. Po ponovnem kratkem bivanju v Iskenderunu je bil leta 2011 imenovan za odgovornega za izdajateljsko dejavnost provincialne kustodije Bližnjega vzhoda in Svete dežele ter se preselil v skupnosti samostana Rojstva bl. Device Marije v Büyükdere – Istanbul v Turčiji, kjer je bil zadnja leta tudi gvardijan. Tukaj je ostal do imenovanja za nadškofa metropolita. Poleg predstojniške službe v različnih samostanih je bil v letih 2014–2018 vikar kustodije Bližnjega vzhoda in Svete dežele.

V Izmirju, kjer je sedaj imenovan za nadškofa metropolita, je leta 2006 doživel fizični napad s strani mladih skrajnežev.

Bratje minoriti smo se zelo razveselili, ko je 8. decembra 2020, na praznik Brezmadežne, papež Frančišek imenoval p. Martina Kmetca za nadškofa metropolita v Izmirju. P. Martin je misijonar že tri desetletja: najprej je približno deset let deloval v Libanonu in nato dvajset let v Turčiji. Preden je odšel v misijone, se je posvečal vzgoji mladih v malem semenišču v Kolbejevem domu v Ljubljani, med tem pa je spremljal tudi študentske skupine. To delo z mladimi ga je spodbudilo, da je začel z organizacijo prvih slovenskih romanj za mlade v Assisi in tam zanje vodil neke vrste duhovne vaje.

Kaj je p. Martina vodilo v misijone? Že od študentskih let je nosil v sebi željo, da bi lahko redu služil v širšem smislu in misijonaril v eni od azijskih dežel. S tem namenom je zadnje leto teološkega študija opravil v ZDA. Medtem ko je bil vzgojitelj, je njegova odločitev dozorela, še posebej pa ga je za odhod v misijone spodbudil generalni minister fra. Lanfranco M. Serrini, ki je v reviji *Fraternus Nuntius* (april–maj 1988) zapisal, da že dolgo razmišlja o še enem redovniku duhovniku, prostovoljcu, ki bi ga rad poslal v Libanon, da bi tam skupnost rastle. Spodbudilo ga je tudi božično pismo leta 1988, v katerem je generalni minister opozarjal na potrebe v redu. Ker je p. Martin svoje misijonsko delovanje videl v tesni povezanosti z Libanonom in tamkajšnjim trpečim ljudstvom, je generalnemu ministru poslal prošnjo, ki je bila rešena pozitivno. Tako se je približno leto dni pred odhodom odpravil v Pariz na poglobljanje francoskega jezika ter študij arabščine.

P. Martin v pogovoru s patriarhom Bartolomejem

Na Teološki fakulteti v Ljubljani je leta 2010 doktoriral na Kate-dri za dialog in splošno bogo-slovje; njegova doktorska di-sertacija ima naslov *Islamizem v Turčiji in njegova kritika*.

Poleg slovenskega jezika govori še hrvaško, angleško, francosko, italijansko, arabsko in turško.

P. Martinu, ki je zvest sodelavec in dopisnik naše revije, čestita-mo in mu želimo veliko blago-slova.

»Lockdown« slovenskih minoritov

p. Danilo Holc

ter kontemplaciji božjih skrivno-sti, temveč ga zaznamujeta tudi aktivna apostolska dejavnost in povezanost z zunanjim svetom ter ljudmi, h katerim je poklican.

Znalo bi biti zelo neprijetno, če bi v času koronavirusa in »lock-downa« gledali samo v zrak in ča-kali, kdaj bo konec te preizkušnje. Morda se sprašujemo, zakaj Bog dopušča to. Ali zato, da prečisti-mo svoje misli, svoj način življe-nja in delovanja? Prav je, da se vprašamo, kaj nam želi povedati. Meni, našemu narodu, človeštvu, celotni civilizaciji ...

Čeprav nam je nekaj odvzeto (svobodno gibanje, druženje), pa lahko to vzamemo kot priložnost.

Za kartuzijana, klariso ali pa kakšno karmeličanko omejitev gibanja in priporočilo, da naj ostanejo doma v teh dneh »koronakrize«, verjetno to ni nek stres, tudi če bi bilo gibanje omejeno zgolj na dom, kot je bilo to spomladi nekaj časa v Italiji. Sami so se zaprli za zidove in rešetke, saj je zanje pomembna le notranja svoboda, ki je ne more ogroziti nobena prepoved.

Priznam pa, da je ta omejitev verjetno težja za ka-kšnega manjšega brata, za katerega je sveti Frančišek predvidel, da živi »vita mixta«. Gre za življenje, ko brat ni le zaprt v samostan, da bi se v času sa-mote in tihote posvečal zgolj molitvenemu življenju

Morda tako, da naredimo nekaj, kar smo načrtovali že dlje časa, a ni bilo pravega časa za to.

Minoriti, pa mislim, da tudi redovniki na splošno, imamo sedaj več časa za skupno življenje v samostanu, ki nam ga je v običajnih razmerah primanjkovalo. Po drugi strani pa zaradi »izolacije« nismo več tako povezani z brati iz drugih samostanov, saj nam je ob kakšnih prazničnih dneh onemogočen obisk drugega brata ali samostana.

Naš provincialni minister p. Igor Salmič je vseeno našel zanimivo zasilno rešitev, saj je brate iz province povabil na videokonferenčno srečanje preko družbenega omrežja. Tako smo se v petek, 20. novembra 2020, ob 16. uri bratje povezali med seboj in podelili utrinke o tem, kako preživljamo ta čas v svojih samostanih. Provincialni minister je to »srečanje« tudi vodil in animiral.

Najprej so življenje v samostanu predstavili gvardijani, nato pa še ostali bratje, ki so to želeli. In kaj smo, povzeto rečeno, izvedeli? Bratje so povedali, da imajo sedaj več časa za molitev, več priložnosti za obhajanje skupne konventualne ali samostanske sv. maše. Prav tako se lažje najde čas za graditev bratstva, skupno rekreacijo, še posebej pa za pozornost do starejšega, bolnega ali onemoglega brata.

Mnogi bratje se iznajdljivo trudijo, da preko elektronskih medijev ostanejo v stiku s farani. Čeprav duhovniki ne morejo v cerkvi obhajati sv. maše skupaj z občestvom, so tistim, ki želijo ostati povezani z Jezusom tudi preko zakramentov, na razpolago za sv. spoved in delitev sv. obhajila. Seveda se to dogaja pod posebnimi varnostnimi pogoji.

Da bi verniki ostali povezani z Bogom vsaj preko Božje besede, eden ob bratov preko elektronske pošte pošilja razlago dnevne Božje besede vsem zainteresiranim. V enem od samostanov bratje preko župnijske spletne strani prenašajo večerno molitev, pri kateri lahko verniki doma sodelujejo. Bratje so odkrili, da lahko na spletu poteka tudi srečanje zakonskih skupin.

Zanimivo izkušnjo imajo bratje, ki so odgovorni za bolniško pastoralo, saj mnogi svojci želijo, da zakramente v bolnišnicah prejmejo bolniki, ki so okuženi s koronavirusom. Ob rahlem »tresenju hlač« je potrebna posebna previdnost ne samo na oddelku, temveč tudi pri snemanju zaščitne opreme.

Poleg vsega tega bratje najdejo čas tudi za fizično delo: pospravljanje podstrešja, skednja, garaže, izdelovanje miniaturnih hišk za jaslice ... Skratka, hvala Bogu, da so bratje odkrili, da je čas kakor plemenito zlato, ki ga lahko preoblikujemo v ljubezen, dobroto, pozornost in solidarnost.

P. Mauro Gambetti, kustos Svetega samostana v Assisiju, je postal kardinal

p. Janez Šamperl

Kakšno izjemno veselje, pravo navdušenje je bilo čutiti ob prvi novici: p. Mauro Gambetti – kardinal! Bratje v Svetem samostanu smo se te novice (odjeknila je malo pred skupnim kosilom) silno razveselili. V veliki obednici smo novega kardinala dočakali kot razigrani otroci, ki so veseli in ponosni na svojega očeta, ker je dosegel najsijajnejšo medaljo na največjem tekmovanju ... Ko je vstopil, je završalo kot v panju: aplavzi, vzkliki, dvignjene roke, zvonjenje, veselje; veselje bratov zaradi očeta in brata, vodnika in skrbnika, prijatelja ... Veselje tudi v Frančiškovem mestu Assisi, veselje v rojstnem mestu Imola, veselje v Rimu, veselje v Bologni, kjer je bival kot provincial. Sam sem prepričan – veselje v slehernem minoritskem bratstvu širom po svetu, veselje v srcih vseh, ki ga poznajo. O tem veselju in presenečenju so že isti hip pisali različni veliki portali in tiskani mediji, za katere je bil najbolj zanimiv prvi kardinalov komentar: »Ma, papež se šali ...« Vendar pa to ni bila šala! Bila je resnica, ki je pri mnogih takoj vzbudila kopico vprašanj. Kako to – Gambetti kar kardinal? Ali bo tudi škof? Pa nadškof? Ali bo samo kardinal, kot je bil kardinal Špidlik? Katero »kardinalsko« mesto bo dobil in kje itd. Na vsa ta in mnoga druga vprašanja smo zelo hitro dobili jasne odgovore. Ko boste brali te vrstice, bo tudi že javno znano, katero mesto bo zasedel in kakšno delo bo opravljal znotraj vatikanske kurije.

Videti pa je bilo, da vsa ta vprašanja novega kardinala niso prav nič težila. Ostal je takšen, kot ga poznamo in kot ga tudi sam doživljam: nasmejan, zavzet, svoboden ... vedno **podvržen Ljubezni**. To je kot svoje geslo napisal tudi v svoj kardinalski grb in poudarjal v svojih prvih intervjujih. Ta njegov »širok duhovni objem« odseva tudi iz zahvalnega pisma, ki ga je poslal slovenskim asiškim romarjem, oljkarjem, ki so mu poslali daljšo pisno čestitko ob izvolitvi. Takole jim je med drugim zapisal: »Zanašam se na molitve vseh vas, da bi moje bodoče delo za Cerkev v resnici odražalo duha svetega Frančiška in bi lahko predstavljalo resnično evangelijski prispevek za dobro vseh ljudi, ki jih Bog ljubi.« Ja, slovenski asiški romarji – oljkarji so mu prirasli k srcu. Živo je spremljal to skupino in zelo ga je prizadela nenadna

smrt Romana Lenassija; kar ni mogel verjeti. Po imenu si je zapomnil vse, ki so prišli k meni na obisk in sem jih z njegovim dovoljenjem lahko pripeljal v veliko obednico. Zelo so mu bili všeč Mirini angeli, ki so nastali v Assisiju ... V spominu hrani vse naše mlade brate, ki so bili v noviciatu v Svetem samostanu – rad se je spominjal brata Rufina. Sam pa sem bil presenečen in počaščen, ko me je pred štirimi leti izbral za svetovalca – definitorja in mi zaupal delo na polju kulture in komunikacij. Tako sem lahko od blizu spremljal in opazoval njegovo delo, njegov frančiškovski odnos do ljudi, do stvarstva, duhovnosti – kontemplacije, umetnosti, kulture, politike ... Njegov neusahljiv evangelijski optimizem, navdušenje nad novimi rešitvami, skrb za slehernega brata so bili svetli plameni vsakdanjega življenja. Čeprav je opravljal veliko delo, ga nikoli nisem slišal reči: »Nimam časa!« Poleg službe kustosa je bil tudi škofov vikar, pa predsednik medmediteranske federacije našega reda, skrbnik kustodije na Kitajskem, član različnih komisij in delovnih teles v škofiji in Vatikanu, a kljub temu je vedno našel čas za pisanje. Med drugim je vsak mesec napisal članek (na svoji »rezervirani« strani) v reviji San Francesco, ki jo izdaja asiška kustodija in kljub digitalizaciji še vedno izhaja v sto tisoč tiskanih izvodih. Ta njegova redovniška frančiškovska pokončna drža je bila jasno razvidna tudi med sv. mašo v gornji baziliki, kjer je po rokah glavnega posvečevalca kardinala Agostina Vallinija, papeškega legata za baziliko, in sopusvečevalcev mons. Domenica Sorrentina (Assisi) in Giovannija Mosciattija (Imola, rojstni kraj p. Maura) prejel škofovsko posvečenje. Ganljivo je bilo slišati pismo papeža Frančiška, v katerem obvešča kardinala posvečevalca, da je p. Mauro zaradi svojega zvestega služenja vreden sprejeti škofovsko posvečenje. Še močneje pa je v srcih vseh odmevala Maurova beseda zahvale na koncu sv. maše, v kateri je razodeval svojo ljubezen, duhovno širino in tenkočutnost svoje duše. Mnogi so si brisali solze – to so bile solze veselja, radosti in hvaležnosti!

Sedaj p. Mauro odhaja kot prvi kustos, ki je v dolgi, več kot 800-letni zgodovini Svetega samostana postal kardinal. Zapušča sveto mesto. V nekem intervjuju je dejal: »Sedaj kakor Abraham odhajam v drugo deželo, na ceste sveta, a v srcu bom vedno ostal Frančiškov manjši brat.« No, saj drugače ne more biti! Hvala, dragi p. Mauro – oče in brat – za vse! Gorska Marija naj te varuje na tvoji škofovski in kardinalski poti!

Skok z odskočne deske v odprto morje

Pozdrav nadškofa Maura Gambettija

(Assisi, posvečenje, 22. november 2020)

V življenju nastopijo prelomnice, ki včasih vključujejo skoke. Kar doživljam v tem trenutku, vidim kot skok z odskočne deske v odprto morje, hkrati pa slišim ponavljajoč glas: »Odrini na globoko.«

V nedeljo, 25. oktobra, sem po presenetljivi novici o svojem imenovanju vstopil v obednico, kjer so me moji bratje prav tako nepričakovano sprejeli v bučnem prazničnem vzdušju. Ob doživljanju vsega veselja, ki me je obdajalo in ga je spremljal zvok zvonca, ki ga je dekan skoraj vrtel, sem v sebi začutil vzgib, da bi pokleknil. Tega nisem storil, ker se ponavadi izogibam teatralnosti in nisem želel pokvariti veselega vzdušja, a sem začutil, da se nahajam pred Gospodom Jezusom, ki se je ponovno razodeval. Zavedam se, da izhajam iz zemlje. Sem iz zemlje in sem oblikovan s človečnostjo vseh, tako z lepimi stvarmi kakor tudi z revščino. Spontano se mi je kot najbolj primeren zdel odziv Simona Petra, ki pade na tla in reče: »Pojdi v stran od mene, Gospod, ker sem grešen človek.« Zaradi tega sem se potem nasmehnil samemu sebi, saj sem ponovno pomislil na papežev obraz, ko me je izvolil, in na Jezusovega, v katerem sem začutil njegove hudomušne besede: »Prenehaj [s svojim razmišljanjem], jaz sem namreč tisti, ki sem te izbral.«

Tako sem te tedne preživel vedro, molil, ljubil ter sprejemal dobrohotnost bratov in sester, ki so mi na različne načine izkazovali bližino in mi pomagali. Zaradi mnogih sporočil, ki sem jih prejel, se mi je kot še nikoli počasi zbistril preroški pogled iz današnjega evangelija [Kar ste storili kateremu mojih najmanjših bratov, ste meni storili ...], ki ga je kardinal Agostino [Vallini] tako dobro orisal. V razvidnosti človeške bližine se odpira kraljestvo Ljubezni. Kot je zapisal eden od razlagalcev, se tudi meni zdi to »najradikalnejši pogled etike in hkrati najbolj božji pogled človeštva«.

Ta pogled bi se lahko nanašal na moje življenje. Pri tem si bom sposodil besede moje velike prijateljice, ki mi je napisala: »Vse je en velik dih Ljubezni, ki je izšel iz odprtih Božjih pljuč. /.../ Vse nas, to resničnost, ta svet, nosi v

svojem naročju Bog večnosti, ki nas bo rodil za večno življenje ... in mi smo tako majhni, omejeni in nas je strah širnih prostranstev. /.../ A Ljubezen je taka ... stalno razširjanje, raztezanje ... vse do neskončnosti ... Moramo ji samo dopustiti, da opravi svoje delo ... tudi v nas. /.../ Obstaja nit Ljubezni, ki vse povezuje ... to je rdeča nit Ljubezni ... Zaznavam, da je v ozadju nek scenarij, pri katerem ne uspemo videti vseh povezav, a jasno dojemam, da obstaja, tako kot istočasno jasno zaznavam, da mi in nam uhaja. /.../ Osebe, s katerimi sem v odnosu, veliki cerkveni dogodki, misli drugih oseb, ki vplivajo name, izkušnje drugih oseb, ki vplivajo name ... Čutim se del vsega tega; in vse to je Ljubezen ... in v tem scenariju je vključen tudi nebeški svet ... tudi umrli. Vsi smo povezani med seboj.« To mislim tudi o sebi.

Moji starši, moji stari starši, moji strici in tete ter soročniki, mnogi prijatelji in nepregledna množica pokojnih Frančiškovih bratov, moj brat in moji bratranci in sestrične, prisotni in odsotni, krščanske skupnosti, v katerih sem odrasčal, in dušni pastirji, ki so me spremljali in ljubili, prijatelji iz otroštva, iz gimnazije in univerze, dekle, družina sobratov, ki me je sprejela, me »popravljal« in vzgajala, tako da sem lahko od sebe dal najboljše, duhovni sinovi in hčere, bratje in sestre, ki sem jih srečal, pari in družine, ki sem jih spremljal, diakoni, duhovniki, škofje in papež, posvečene sestre, mnoge osebe, s katerimi se je tudi v zadnjem času razvil prijateljski odnos, zvesti sodelavci pri načrtovanju in delu, civilne in vojaške ustanove, policija, civilna zaščita, gasilci in zdravstveno osebje, vsi, ki ste sedaj tukaj, tisti, ki nas spremljajo od doma, tisti, ki so organizirali in pripravili to slovesnost, vsi, ki so animirali bogoslužje s strežbo in petjem, tisti, ki me je posvetil, kdor mi je izkazal bližino, na primer generalni minister, provincialni minister, kustos, bratje in sestre, prijatelji in sovražniki – da, tudi tisti, ki so bili proti meni iz bolj ali manj upravičenih razlogov ... vse to je ogromna mreža Ljubezni, ki vse vključuje in vse preoblikuje, vse poživlja in vse preobraža. Hvala! To je bila na kratko moja zgodba: vsem iz srca hvala.

Danes sem prejel neizmerno velik dar ... in sedaj me čaka skok v odprto morje. V bistvu ne gre za enostaven skok, ampak za pravi trojni *salto mortale* s stegnjenimi nogami in skrčenimi rokami v prostem slogu. Da bi razložil težavnost prehoda, si bom spet sposodil besede nekoga drugega, tokrat mojega sobrata Jorgeja. Takoj po mojem imenovanju mi je posvetil pesem. Dobro odraža vse to, kar sestavlja težavnost skoka, predvsem tam, kjer govori o bratstvu, od katerega se bom moral posloviti.

Pelikan

*Blagor ti, ki si blagoslovljen
z edinstvenim nasmehom in pogledom,
v katerih se zdaj mešajo dobrota, pronicljivost in fantazija.*

*Blagor ti, čigar usmiljenje je varno zavetje
za šibke, ki jih varuješ, kakor bi zdravil svojo rano.*

*Blagor ti, ki preživljaš noč z neumorno čuječnostjo
in se pustiš razsvetliti prvim jutranjim žarkom sonca,
ki s svojim poljubom grejejo roso.*

*Ti, materinski pelikan od Boga,
ki si poklican in poslan, da daš »jesti« iz svojega srca
mnogim Gospodovim mladičem.*

*Pojdi ... pojdi ... pojdi, svoboden in v miru,
»bil si zvest v malem, zaupa se ti mnogo več ...«
»Pojdi.« To ti pravimo z veseljem in bolečino novega življenja,
ki prihaja na svet.*

*Odhajaš iz našega srca, ki je polno upanja
in navajeno darovanja iz lastnega uboštva,
proti deželi in ljudstvu, ki ti ju bo zaupal Gospod Bog.
Kjerkoli že boš, naj bo vedno tam tvoj dom.*

S komerkoli že boš, naj bodo to vedno tvoji bratje.

*Mi te blagoslavljam o
s svojo molitvijo, ki je prepojena z brazdami
in preprostim vsakdanjim kruhom,
blagoslavljam o te s svojimi nogami,
ki hodijo po trdi zemlji oljčnih nasadov,
blagoslavljam o te s svojim nepričakovanim nasmehom
v bratskem praznovanju,*

*blagoslavljam o te na ponižen in preprost način
manjših Frančiškovih bratov,
blagoslavljam o te z rodovitnim molkom tistega, ki pusti oditi iz ljubezni.*

*Blagor ti, ki si se odločil, da tvegaš in množiš svoje talente,
in jih nisi v strahu zakopal.*

*Ti sanjaš cvet, ki vzbrsti med razpokami skal,
in veruješ v travno bilko, ki zraste sredi puščave
po vlažnem pogledu z neba.*

*Ne pozdravljamo »cerkvenega princa«,
ampak pozdravljamo brata, neutrudnega delavca v Božjem kraljestvu.*

Mir naj blagoslovi vsak večer tvojega življenja.

Mi bomo vedno ostali tvoj dom!

To je moj poklon svetemu Frančišku in njegovemu bratstvu. Sedaj bom skočil.
Hvala, vsi bratje!

Frančiškovo rojstvo »v hlevčku« Kje je Frančiškova rojstna hiša v Assisiju?

p. Janez Šamperl

Mira Ličen, *Rojstvo sv. Frančiška*, 2020, akril na platnu

V pričujoči minireportaži te, cenjeni bralec, asiški romar, romarka, vabim na le nekaj sto metrov dolgo pot po središču Assisija. Na tej poti se bomo ustavili na treh krajih, ki si lastijo hišo ali vsaj njen del, kjer naj bi se rodil, odraščal, živel sv. Frančišek vse do trenutka, ko je očetu Bernardoneju vrnil obleko in odšel na svojo novo pot. Cilj naše reportaže ni, da bi za vsako ceno poiskali ali dokazali, kje, v kateri hiši je bil Frančišek zares rojen, saj to zaradi močne tradicije in pomanjkanja podatkov ni uspelo niti strokovnjakom v preteklih stoletjih. Zaustavili se bomo na vseh treh krajih, ki se ponašajo z velikim spominom na Frančiškovo rojstvo, jih na kratko predstavili, že vnaprej sprijaznjeni s splošno ugotovitvijo, da je najpomembnejše dejstvo, da je Frančišek bil, je in bo ostal največji sin Assisija, da je ljubil svoje rojstno mesto, v katerega se je vedno rad vračal in ga na koncu, ko so ga nesli proti Mariji Angelski, še zadnjič preroško blagoslovil.

Assisi, mesto potresov

Veliki rušilni potresi (zadnji leta 1997) so v veliki meri dooločali izgled mesta v zgodovini. Različne prezidave, dozidave so opazne na domala vsaki hiši. Tudi nivoji mesta

so se spreminjali. Če se skozi muzej spustimo pod glavni trg, lahko nekaj metrov pod sedanjim nivojem občudujemo glavni asiški trg v času Rimljanov. Ko se v cerkvi, v kripti stare asiške katedrale, spustimo do najglobljega nivoja, kjer so ostanki hiše pesnika Proporcija, vidimo, kako je Assisi spreminjal svojo podobo. Zato ni čudno, da so vse »Frančiškove rojstne hiše« danes izgubljene v stavbnem tkivu drugih, večjih zgradb, ki so bile pozneje dozidane ali pa na novo zgrajene. Ni pa malo zgodovinarjev, ki poudarjajo zelo verjetno dejstvo, da je imela bogata družina trgovca Bernardoneja poleg treh hiš, ki se ponašajo s Frančiškovim rojstvom, v lasti več hiš in skladišč za tkanine. Tako ne bi bilo presenetljivo, če bi v prihodnosti glede na nove zgodovinske vire postavili še kakšno novo hipotezo. Takšno odkritje pa zagotovo ne bi bilo nikakršen »potres ali pretres« v poznavanju življenja sv. Frančiška, saj je danes, hvala Bogu, za Frančiškove brate in sestre ter za romarje z vsega sveta najvažnejše Frančiškovo življenje po evangeliju in njegovo sporočilo današnjemu svetu.

Zanimiva zgodba o Frančiškovem rojstvu

Zgodba o Frančiškovem rojstvu ni napisana v nobenem prvotnem viru. Nastala je pozneje, kot nekakšna prerokba iz preteklosti, in sicer verjetno kmalu po Frančiškovi smrti, ko so iskali vzporednice med Jezusovim in Frančiškovim življenjem in je bil Frančišek razglašen kot »alter Christus«. Zgodba pripoveduje, da je bil tudi Frančišek – kakor Jezus – rojen v štalici. Legenda temelji na zgodbi o ostarelem pobožnem romarju, ki se je malo pred Frančiškovim rojstvom vrnil iz Svete dežele. Slišal je, da ima dona Pika težave s porodom in ne more roditi. Odpravil se je k njej in ji zagotovil, da se bo rojstvo odvijalo hitro in srečno, če se bo preselila iz svoje zgornje bogataške sobane v spodnji hlevček. Dona Pika, ki je bila zelo verna, je sprejela nasvet svetodeželskega romarja in v hlevčku brez težav rodila krepkega fantiča. Tako se je svetnik rodil na slami, v majhnem in skromnem hlevu tako kot Jezus.

San Francesco Piccolino

Romanje začnimo pred danes na zunaj nič kaj impozantnim oratorijem San Francesco Piccolo ali Piccolino (Mali sv. Frančišek), ki se nahaja na enako imenovanem majhnem trgu. Oratorij je danes v celoti delček okoliškega stavbnega tkiva, ki je bolj ali manj intenzivno – z dozidavami in prezidavami ter nadgradnjami – nastajalo skozi stoletja. V Frančiškovem času je bil ta del stavbe

Slovenski romarji ob kipu staršev sv. Frančiška

zatočišče (štala) za živali, ki jih je Bernardone potreboval za opravljanje svojih poslov. Gotska vrata so bila dodana leta 1281. Nad vrati lahko preberemo napis: *Hoc oratorium fuit bovis et asini stabulum in quo natus est sanctus Franciscus mundi speculum*. (Ta oratorij je bil hlev za vola in osla, v njem se je rodil sv. Frančišek, ogledalo sveta). Hlev je bil v 13. stoletju preoblikovan v kapelo z imenom S. Francescuccio ali S. Francesco Piccolino. Nekateri viri pravijo, da je ta prostor, sprva namenjen živalim, sredi 13. stoletja v oratorij – kapelico preoblikoval Frančiškov nečak Piccardo d'Angelo, lastnik celotne hiše, ki je bila v srednjem veku funkcionalna. Piccardo je to majhno sobo v hiši spremenil v svet kraj, da bi Asižane in ves svet spominjal na kraj, kjer se je svetnik rodil. Zanesljivi viri poročajo, da je bil Piccardo 29 let spokornik v baziliki sv. Frančiška, zato je logično, da je po svoji smrti oratorij zapustil v dediščino Svetemu samostanu. Še danes za oratorij S. Francesco Piccolino skrbijo bratje minoriti iz Svetega samostana.

Za notranjost oratorija je značilen kamnit rustikalni obok, zelo podoben tistemu v Porcijukuli in Sv. Damijanu. Na ostenju je nekaj manjših fragmentov fresk iz 13. in 15. stoletja. Slog fasade tega majhnega oratorija je romansko-gotski. Ta nekoliko skrit in skrivnosten prostor je nedvomno eden zgovornejših krajev Frančiškovega mesta vse od 13. stoletja dalje. Tudi danes romarji, ki ga obiščejo ali po naključju najdejo, radi vstopijo, v tiho pomolijo in »prerojeni« in okrepljeni nadaljujejo pot.

Chiesa nuova

Le nekaj deset metrov stran stoji druga Frančiškova rojstna hiša, ki po svoji mogočnosti, lepi cerkvi in stalni prisotnosti Frančiškovih bratov privablja največ romarjev in občudovalcev asiških lepot in skrivnosti. Na obširnem, lepo urejenem trgu Chiesa nuova nas k sebi že od daleč vabi kip staršev sv. Frančiška: mame Pike in očeta Bernardoneja (Roberto Joppolo, 1984). Oče Pietro simbolično drži v roki obleko, ki mu jo je vrnil Frančišek, mama pa del verige, ki jo je strla, potem ko je oče mladega Frančiška (da revežem ne bi razdajal njegovega imetja) vklenil in odpotoval po svojih trgovskih poteh. Cerkev, pred katero stojimo, po izročilu skriva v

sebi ostanke rojstne hiše sv. Frančiška. Ime Chiesa nuova nam že samo po sebi pove, da gre za novo zgradbo – novo cerkev. Leta 1615 so jo zgradili bratje frančiškani s finančnim prispevkom španskega kralja Filipa III. Cerkev je posvečena spreobrnitvi asiškega siromaka (S. Franciscus conversus). Nad vrati je napis, ki se v slovenščini glasi: *Hiša staršev sv. Frančiška je postala božji tempelj. Zapor, v katerega je Frančiška zaprl oče, je še vedno viden. Asižani to mesto imenujejo Nova cerkev*. Cerkev ima elegantno grško križno konstrukcijo z glavno kupolo in štirimi manjšimi. Notranjost krasijo freske Cesareja Sermeja in Vincenza ter Giacoma Giorgettija iz 17. stoletja. Po tradiciji cerkev delno zaobjema oziroma stoji na Frančiškovi rojstni hiši, v kateri je svetnik živel v svoji mladosti skupaj z mamo, očetom in mlajšim bratom Angelom.

V cerkvi na levi strani skozi majhna rešetkasta vrata vidimo obokan prostorček, v njem pa kip mladega klečečega Frančiška, ki ga je oče Pietro di Bernardone zaprl in vklenil, da ne bi prodajal in razdajal tkanin iz njegove trgovine. V nadaljevanju na levi vidimo (sedaj samo po zunanji strani) krajše stopnišče, iz katerega vodi lesen vhod v nekdanjo hišo, pripelje pa nas do večje sobe, kjer je bilo skladišče in prodajalna, v kateri je mladi Frančišek s svojim očetom delal pri prodaji blaga. Okna so okrašena z vitraži, ki jih je izdelal manjši brat fr. Alberto Farina (1975). Od leta 2020 v samostanu, ki se drži cerkve in jo obkroža, živi in deluje skupnost bratov iz vseh treh Frančiškovih redov in skuša v današnji čas prinašati Kristusovo novost, njegov večno novi evangelij.

Za urejenost oratorija skrbi p. Pio

Frančiškov hram je danes preurejen v kapelo

Frančiškov hram, tretja Frančiškova rojstna hiša

Tretja Frančiškova rojstna hiša (še) nima svojega imena, zato sem jo kar sam poimenoval Frančiškov hram, in to iz vsaj dveh razlogov. Prvi je ta, da imata obe prej omenjeni Frančiškovi rojstni hiši že svoji prepoznavni imeni, drugi pa, da beseda hram označuje preprostost, domačnost, obenem pa tudi posvečenost hiše. In vtis preprostosti in posvečenosti človeka prevzame, ko vstopi v to hišo, ki se nahaja blizu glavnega trga. Ključ te hiše imajo bratje iz samostanskega tretjega reda, ki živijo v bližnjem samostanu in po predhodni najavi hišo radi odprejo obiskovalcu ter mu razložijo, kaj se je dogajalo s tem Frančiškovim hramom. Dejstvo je, da so novejši zgodovinarji (posebej asiški zgodovinar A. Fortini) odkrili več pomembnih listin in dokumentov, ki posredno ali neposredno govorijo v prid temu, da je bila resnična svetnikova rojstna hiša prav tukaj, na zahodni strani trga Piazza del Mercato (danes trg Piazza del Comune), med cerkvijo S. Nicola in opatijo S. Paolo, s trgovino, ki je gledala na stransko ulico (danes Via Portica). Pod vodstvom nasmejanega p. Marcela, ki skrbi za Frančiškov hram,

vstopimo v večji pravokotni prostor, ki je danes preurejen v lično kapelo, kraj molitve in zbranosti. Dve nosilni steni sta nastali vsaj 100 let pred Frančiškovim rojstvom, druge, vključno z obokanim stropom, so nastajale v različnih zgodovinskih obdobjih. Strme stopnice nas popeljejo nadstropje niže, kjer je majhen obokan prostor, v katerem naj bi Bernardino vklenil Frančiška. P. Marcelo nam pove, da je imel v Frančiškovem času vsak ceh svojo ulico. Po najnovejših odkritjih je bila ulica, v kateri se nahaja Frančiškov hram, nedvomno namenjena samo trgovcem z blagom in tkaninami, torej cehovski de-

javnosti, po kateri je slovel oče Pietro Bernardone.

Tretja Frančiškova hiša, ki smo jo poimenovali Frančiškov hram, je (za sedaj) manj znana in posledično tudi manj obiskana. Nima večstoletne tradicije, kakor jo imata prvi dve, toda njej v prid govorijo v zadnjem času odkriti arhivski dokumenti.

Naj bo Assisi vedno dom tistim, ki ga ljubijo ...

Tako smo, dragi bralci, po teh treh malih korakih od ene do druge in tretje Frančiškove rojstne hiše ostali v nekakšnem razkoraku med zgodovinskimi dejstvi, tradicijo in materialnimi ostanki rojstne hiše. A ta razkorak naj nas ne bega in ne plaši, saj obstaja gotovost, da je bil Frančišek rojen in je odraščal v Assisiju, za katerega se je kot mlad in nadobuden vitez podal celo v vojno, da je ljubil to svoje rojstno mesto, se vanj vedno rad vračal in ga na koncu vseh svojih poti blagoslovil ter ga zapustil v dediščino tudi nam – romarjem, ki dandanašnji v Assisiju iščemo duhovni dom. Blagoslovil ga je: »*Naj bo vedno to mesto dežela in dom tistim, ki Te poznajo in slaviyo Tvoje ime, blaženo in slavno za vedno in vekomaj. Amen.*«

TRETI SAMOSTANSKI RED SV. FRANČIŠKA (Tertius Ordo Regularis Sancti Francisci, TOR)

Tretji red sv. Frančiška ima dve veji: svetno, ki nosi ime Frančiškov svetni red, in samostansko z imenom samostanski tretji red (Tertius Ordo Regularis Sancti Francisci oz. TOR). Bratje živijo v samostanih po vodilu Frančiškovega tretjega reda. Njihovi začetki segajo v trinajsto stoletje, ko se že omenjajo prve skupnosti tretjerednikov, ki živijo v samostanih kot redovniki spokorniki. Njihov habit je črne barve, popolnoma enak kakor minoritski, le kapuca na sprednji strani je malenkost drugačna. V Sloveniji niso prisotni, na Hrvaškem pa imajo bratje tretjeredniki (trečoreci) šestnajst samostanov, od tega dva v Zagrebu. V Assisiju imajo svoj samostan na glavnem trgu, poleg cerkve S. Maria sopra Minerva, ki je tudi njihova provincialna hiša.

Hej, p. Janez, ali res odhajaš iz Frančiškovega Assisija?

p. Janez Šamperl

Takega naslova si res nisem zamislil. Vprašanja sem bil deležen že večkrat in na različnih krajih. Vedno znova ga slišim pri Mariji Angelski, kjer blizu bazilike živita simpatična mlada zakonca, mož je Italijan, žena pa pristna Mariborčanka, ki navadno doda: »No, pa saj še ne greš, kajne?« Odgovarjam z besedami, ki sem jih v Frančiškovem Assisiju položil v usta angelu popotnikov in romarjev: »Kmalu bo treba oditi ... in jaz, manjši brat, brez hiše, brez krova, danes ne vem, katera so vrata mojega jutrišnjega doma ...«

Ne bom vam razlagal, da so ministri (predstojniki) tisti, ki podpisujejo pogodbe, dogovore, čase in načine, kje in kako bo nek brat živel in deloval. Bodi dovolj, da za pišem, da bi se moje bivanje v Assisiju (po prvotni pogodbi) moralo končati že pred dvema letoma, a so ga predstojniki zaradi službe definitorja, v katero sem bil izvoljen, podaljšali do kapitlja, ki bo februarja 2021. Tako bom torej drugo leto (če Bog da) zapustil Frančiškovo sveto mesto, kar ne bo prav lahka naloga. V zadnji knjigi (nastala je v Assisiju) *Angeli zate* sem v uvodniku napisal nekakšno hvalnico Frančiškovega mestu, ki je resnično mesto miru in posebno mistično okolje, ki vpliva na človeka in ga oblikuje. Oblikuje pa ga tudi tukajšnje bratstvo v Svetem samostanu, sestavljeno iz bratov, ki

prihajajo tako rekoč s celega sveta – z vseh kontinentov (22 narodnosti). Sčasoma sploh ne vidiš in ne zaznavaš več barve kože; brat, ki prihaja iz Gane, je črn kot noč, brat iz Indonezije je nekoliko svetlejši polti, Indijec je v primerjavi s prvim samo močno zagorel, tu so še bratje drugih narodnosti, Kitajci, Japonci, Vietnamci ... A pred seboj imaš le človeka, Frančiškovega brata, s katerim hodiš po isti duhovni poti. Kakšno veselje, kakšna veličina bratstva, ki ne pozna nobenih preprek, nobenih meja, pač pa izjemno bogastvo v različnosti!

Bogu sem neizmerno hvaležen, da mi je bilo dano narediti ta asiški korak, ki sem ga želel in skušal deliti z vami vsemi – preko osebnih stikov in predvsem preko

pisane besede. V veliko veselje mi je bilo voditi skupine slovenskih romarjev po svetem kraju in skozi baziliko, velikokrat tudi po mestu. Hrvaščina mi je iz semeniških let, ki sem jih preživel v Zagrebu, in noviciata na Cresu dobro ostala v spominu, zato sem z lahkoto in veseljem vodil tudi mnoge hrvaške skupine. Pot od Frančiškovega groba, kjer Svetnik še vedno na viden način podpira Cerkev, pa do gornje bazilike je lahko resnična ura mistične – duhovne hoje. Zavestno sem si prizadeval za to, da sem izjemno arhitekturo in umetnost razlagal izključno v službi duhovnega sporočila, ki večnostno odmeva iz Assisija: »Pojdi in popravi mojo Cerkev!« Ta odmev Gospodovih besed, ki jih je Frančišek slišal s križa, je močno nagovarjal tudi mene. Tako sem z zapisano besedo želel prenesti in poživiti, razširiti duh Assisija po ljubi Sloveniji ... Ob 30-letnici gibanja Duh Assisija mi je s sobratmi uspelo pripraviti odmevno razstavo, ki je bila skupaj s knjigo predstavljena tudi v galeriji Družina v Ljubljani. Razveselilo me je povabilo za pisanje šmarnic za odrasle v letu 2018, s katerimi sem po svojih skromnih močeh z vsemi šmarničarji želel počastiti majniško Kraljico miru preko Frančiškove prošnje: »Naredi me za orodje svojega miru!«

Tri zbirke angelov pa so nastajale samodejno, a brez pomoči »angelskih rok urednice Hedvike« in spodbud iz Slovenije angeli ne bi nikoli »poleteli« iz Assisija. Bogu sem hvaležen tudi za ta dar, hvaležen pokojni mami, ki me je navdušila in mi tudi z zgledom pokazala pot do branja in posledično do pisanja. Kot otrok sem marsikatero uro presedel na hišnem pragu ter bral, in ko sem gnal krave na pašo, me je vedno vprašala: »A knjigo imaš?« Tako sem tudi v svetem mestu, če je le bilo mogoče, izkoristil čas za branje ali pisanje – večinoma pozno zvečer ali ponoči, ko zavladata tihota in poseben mir. Ta mir in duhovno ozračje porajata vedno nove zamisli: kako širiti duh Assisija po cestah sveta, posebej še v Sloveniji.

Že davno sem uvidel, da brez sodelavcev in tistih, ki radi pomagajo, ne moreš veliko narediti, zato sem se vedno z veseljem, spoštovanjem in velikimi pričakovanji obračal na bližnje in daljne prijatelje, sodelavce, brate in sestre iz OFS in Duha Assisija ... od + Romana pa do mnogih,

ki so pomagali in sodelovali na takšen ali drugačen način: eni so prihajali kot romarji, drugi so pomagali pri knjigah. Tu so zvesti asiški oljkarji, zaljubljeni v Assisi in Sveti samostan, pravi prostovoljci, s katerimi smo v Assisiju zgradili dobra izhodišča za sodelovanje tudi v prihodnje, v Sloveniji, kjer že čakajo (nekoč) mladi iz znanih piranskih delovnih taborov in še kdo ... Na koncu pa moram izpostaviti še g. Ubalda Trnkoczyja, s katerim že dolga leta izjemno sodelujeva in ki je sprejel moje vabilo ter uresničil mojo željo ob 40-letnici duhovništva – da bi namreč ob vrnitvi v Slovenijo prinesel asiški odpustek, namenjenem vsem vam. Skupaj

z ženo Mirjam sta priromala v Assisi in v slabem tednu je bil posnet filmček Frančišek živi, ki ga je g. Ubaldo kot režiser spremljal do konca. In prav danes je za to delo, za ta odpustek, namenjen vsem, prišla zahvala, ki mi jo je posredoval Stanko Šorli, ki poleg Ani (ki skrbi za ljubljanski del) razpošilja naročene ključke:

Spoštovani g. Stanko, prejela sem TAU-ključek s filmom. Iskreno se vam zahvaljujem zanj in za vaše služenje, s katerim boste verjetno še komu (tako kot meni in moji družini) omogočili prejeti ključek in ob filmu ponovno začutiti duh Assisija in podoživeti spomine na Assisi. Bog povrni!

Mir in dobro!

Marinka

Veseli me, da filmček spodbuja duh Assisija in oživlja lepe spomine, zagotovo tudi dobre sklepe, narejene v Assisiju. Hvaležen sem vsem sobratom minoritom, s katerimi sem živel, p. kustosu, ki mi je to zadnje leto zaupal, da bivam v interobediencialni skupnosti, kar je zame posebna milost in upanje. Hvaležnost izražam vsem romarjem, oljkarjem, obiskovalcem, sestram v Rocca Sant'Angelu – zaupano mi je bilo duhovno vodstvo te majhne sestrskeske skupnosti, Stanku in Zlatki, urednici Hedviki, Dorici, umetnici Miri in vsem, ki so me obiskali tukaj ter mi vedno prinesli in zapustili toliko darov, da sem z njimi lahko razveselil tudi brate.

Ko sem začel pisati to moje (verjetno) zadnje pismo iz Assisija, nisem točno vedel, kaj bo nastalo. Sedaj vidim, da je nastal nekakšen obračun, mala inventura mojega življenja in dela v Frančiškovem mestu Assisi. Vse, kar je bilo slabo ali pomanjkljivo, naj mi bo na Frančiškovo priprošnje odpuščeno, če pa je bilo kaj dobrega, naj bo Bogu v čast in slavo vekomaj. Amen.

Od očeta do brata

Urška Bokal

Moji prvi spomini na sv. Frančiška segajo na konec osnovne šole, ko me je njegova življenjska zgodba nagovarjala na duhovnih vajah pri Sveti Trojici v Halozah. Po tej izkušnji sem se na začetku srednje šole prvič udeležila romanja v Assisi, ki so ga organizirali bratje minoriti. Z bivanjem v šotorih smo krepili preprostost ter pili notranji mir in Božjo bližino na krajih, kjer je Frančišek delal korake po poti za Gospodom.

Še vedno se vračam v Assisi. Oblika romanja se je spreminjala, notranje spoznanje, da me ti kraji odpirajo za poslušanje Božje besede in sobivanje z drugimi, pa ostaja. Sv. Frančiška sem na začetku doživljala kot očeta, ob katerem sem se učila živega odnosa z Bogom in spoštovanja ter sprejemanja vseh ljudi, tako sultana na dvoru kot berača ob cesti. Njegova drža ni izhajala iz njegove lastne moči, ampak iz prepuščanja Božjemu načrtu in sprejemanja milosti, ki mu jih je dajal Bog. Prav ta močna povezava mi je pri njem najbolj dragocena.

Z leti sem se spremenila. Če mi je bil na začetku sv. Frančišek kot oče, ki sem ga želela posnemati, so mi kasneje v ospredje prihajale njegove besede: »Jaz sem svoje izpolnil. Naj vas pouči Kristus, kaj morate narediti vi!« Sedaj mi je brat, kot pravi Kristus: »Eden je vaš Učitelj, vi vsi pa ste bratje. Tudi na zemlji nikomur ne pravite »oče«, kajti eden je vaš Oče, ta, ki je v nebesih« (Mt 23, 8–9).

Letošnjo jesen sem upala, da si bom lahko ob obiranju oljk v oljčniku Sacra Conventa v Assisiju odpočila od zdravljenja onkoloških bolnikov, vendar nam je epidemija preprečila odhod v Italijo. Čeprav smo zaradi tega žalostni, lahko še vedno molimo: »Pot v Assisi je zunanje doživetje, ki nas odpira za Tvoje milosti. Če nam ni bilo dano, lahko v odprtosti še vedno prosimo zanje, da nam jih, Oče, daš brez tega doživetja.« Jezus pravi: »Koliko bolj bo nebeški Oče dal Svetega Duha tistim, ki ga prosijo« (Lk 11,13).

Popolno veselje

Vida in Janko Furman

V času, ko nas je virus zaklenil v domove, so se odprli spomini, tako da malo po malem ponujajo mogoče že zabrisano in pozabljeno lepoto doživetij na prehojenih romarskih poteh. Medtem ko se letnice skoraj nevidno brišejo, tako da se sprašuješ, katerega leta se je že to zgodilo, ko jih je težko potegniti na plan s popolno gotovostjo, ker se je nabralo tako veliko dogodkov, pa nekatera doživetja in spoznanja svetijo z zanesljivo svetlobo. Ne zastarajo, ne prekrije jih prah niti jih ni treba brisati, da bi zablestela.

Za Assisi sem prvič slišala pred 35 leti. Tisto poletje se je med oglasi v Družini pojavila drobna vest, da so na voljo mesta v avtobusu za romanje v Assisi. Romanje je potekalo pod vodstvom patra Martina Kmetca in je trajalo kar cel teden. To v tistem času ni bilo nekaj običajnega, saj je bilo potovanje iz Jugoslavije še vedno dogodek, bivanje v tujini še bolj, romanje pa je pomenilo nekaj novega in ne prav vsakdanjega. Spomnim se, da je bil občutek tak, da nam je dano nekaj zelo dragocenega.

Na romanje, ki je bilo pravzaprav mišljeno kot romanje za mlade, sva se prijavila z možem in skupaj z novinarjem Franetom smo bili pravzaprav kar stari udeleženci med grupo mladih, ki so bili zelo povezani z minoriti, v glavnem so prihajali s Štajerske.

V kampu v Assisiju smo postavili šotore, hrano smo peljali s seboj. Tako se je zame začelo odkrivanje sv. Frančiška Asiškega. Vsak dan smo hodili po krajih, ki so govorili o njem, ki so odpirali njegovo popolno ljubezen do Jezusa in pripravljenost popraviti njegovo cerkev (Cerkev).

V letu 2008 sem se pridružila skupini romarjev na romanju po slovenskem kaminu. Bilo je leto po tistem, ko sem prvič prehodila francoski kamino in ko sem doživela zelo globok občutek povezanosti z romarji. Ta občutek je bil zame edinstven, a je sčasoma izzvenel. Skupini

romarjev sem se pridružila prav zato, da bi ga znova obudila, ponovno okusila. Na poti nas je bilo kar precej, skupino je vodila Marjeta Rigler, vanjo pa je povabila tudi romarje iz tujine in tako je z nami romal italijanski romar, ki ni govoril slovensko.

Moja italijanščina obsega le nekaj osnovnih besed, a bolj pomemben je bil verjetno žar, ki je nastal, ko sva se pogovarjala o Assisiju in Subasiu (hribu nad Assisijem). Povedal mi je, da obstaja Pot sv. Frančiška, kar je bila zame čudovita novica.

Pravo presenečenje pa se je zgodilo čez kakšen mesec, ko sem od tega romarja

prejela pošiljko in v njej knjigo Angele *Seiacholi Di qui passo Francesco*. Knjiga je izšla leta 2006 in še ni bila prevedena (danes je na voljo v petih jezikih). Napisana je bila v italijanščini. Toda v meni je odprla željo, hrepenenje in kmalu nato tudi odločitev, da prehodim to pot. Knjiga je ponujala vse: opise poti, zemljevide, opise mest in krajev, predstavitev sv. Frančiška, možnosti za prenočitev, pa tudi opozorilo, da je ta pot dražja od poti po Španiji, ker sistem prenočišč ni urejen na tako dostopen način.

V tej knjigi Pot sv. Frančiška teče od La Verne preko Assisija v Rieti, Rietsko dolino in vse do kraja Poggio Bustone. Assisi je nekje v sredini in je kot srce te poti, kraj, kjer se je Frančišek rodil (kot Giovanni), in kraj, kjer je umrl in bil pokopan. Cela pot je dolga okrog 350 km. (Ob tem moram dodati, da sem v Italiji odkrila, da obstaja precej poti svetega Frančiška, da so nekatere zlepljene s traso, po kateri sva hodila midva, da je »modno« hoditi po njih in se pravzaprav bolj ponujajo kot turistične poti.)

Skoraj vsak dan sem jemala knjigo v roke in jo listala. Tako je nastajala nevidna vez. In naslednje leto, maja 2009, sva šla z možem na avtobus in se peljala do Firenc, nato pa z lokalnimi prevozi do La Verne. Ta kraj je skrivnostni že zaradi svojega imena, ko pa pride romar tja, ga ovije z mehko angelov iz belega marmorja v kapeh in cerkvi. In začuti se neminljiva vez ljubezni, ki je bila tu potrjena z ranami na telesu sv. Frančiška. Votlina, kjer je Frančišek spal, je še vedno polna svetega.

Na tej gori sva pri sestrah v samostanu dobila prenočišče in kredencial, naslednje jutro pa tudi blagoslov, kajti takrat romarjev na tej poti skoraj še ni bilo. Tisto leto sva na celi poti srečala le pet romarjev. Naslednji dan sva po pobočju gore prišla v dolino in se zopet vzpela v hrib do samostana Cerbaiolo. Čeprav pot ni enako dolga kot pot

v Španiji, je zaradi vzponov in spustov, ki se neprestano vrstijo, pravzaprav težja in bolj zahtevna. Samostan Cerbaiolo moram omeniti. Tam je namreč bivala Chiara, žena, ki je živela posvečeno življenje. Takrat je bila že zelo stara; v samostanu je živela sama, okrog nje (v samostanu in med skalovjem) pa je bilo ogromno koz. Z njimi se je pogovarjala in kar malo spominjala na sv. Frančiška. Tudi v samostanu je bilo čutiti nekaj svetega. To lahko rečem, saj sem bila kasneje tam še dvakrat, že po njeni smrti, in bilo je povsem drugače. Chiara naju je sprejela, kot da sva domača – odprto, materinsko – in nama naslednje jutro dala svoj blagoslov. Tako sva se zasedela ob njej, da sva na pot krenila malo pozno in naju je pozen večer ujel pri samostanu na Montecasalu. Vse je bilo zaprto, midva se nisva najavila in kmalu sva spoznala, da tam ne bova mogla dobiti prenočišča. Že v trdi temi sva se spuščala v dolino, bilo je nekoliko tesnobno, ker so se oglašali neznani zvoki živali, pot pa je bila zelo strma in celo nevarna. Bilo je že okrog enajstih zvečer, ko sva prišla do potoka v dolini, kjer so se pasli konji, malo naprej pa je stal moški in kadil cigareto. Pozdravila sva ga, on pa naju je v odlični angleščini vprašal, ali potrebujeva prenočišče. Seveda! Peljal naju je v prekrasen apartma, prinesel nama je večerjo, midva pa, umazana in prašna, sva bila deležna odlične postrežbe in spala sva kraljevsko.

Nenavadne in čudežne stvari so se vrstile tudi naslednje dni. Zopet sva se obirala v Sansepolcru, ker si je mož na vsak način želel v muzeju ogledati slavno sliko Vstajenje Pietra della Francesca, opoldne pa je pritisnila taka vročina, da sva morala počivati. Ustavila sva se v Citerni, kjer pa ni bilo prenočišč. Pri cerkvi sva naletela na minorita, ki naju je povabil malo ven iz mesta v hiško, kjer je živel skupaj s skupino mladih ljudi. Z njimi sva bila pri večerji

in molitvi ter bila deležna duha prijateljstva in prenočišča.

Naslednji dan sva imela načrtano krajšo pot, brez naglice, načrta po knjigi se nisva mogla držati, ker je bilo sredi dneva enostavno prevroče za hojo. Že sredi popoldneva sva našla prenočišče v samostanu klaris v kraju Città di Castello. Umila sva se in šla v mesto, se najedla in malo hodila naokrog, zelo zadovoljna, da nama ni treba skrbeti za prenočišče in hiteti. A ko sva se zvečer vrnila k samostanu, naju je čakalo presenečenje. Samostan je bil zaklenjen, midva pa nisva imela ključa glavnih vrat. Po prvem šoku in ko nama je postalo jasno, da v samostan nikakor ne bova prišla, sva šla v hotel, kjer so bili izredno razumevajoči in so nama dali celo popust za romarje.

Naslednji dan sva prišla do mesteca Pietralunga strmo v hribih. Na vhodu v mesto sva doživela tako zelo lepo stvar, da sva bila ganjena. Pred neko hišo so se igrali otroci, in ko so naju videli, so nama zaklicali, naj počakava. Ena od deklic je stekla v hišo in nama prinesla pobarvan kamenček. To je za romarje, nama je pojasnila. Skozi okno pa nama je pomahal oče. Takrat so bili romarji na tej poti še redki in zelo dobrodošli.

Naslednji dan je bila nedelja in bila sva deležna praznika v mestu Gubbio. Vse mesto je vrvelo, množice glasnih ljudi, povsod glasba, povsod žive barve, imel si občutek, da je vse zabava in glasba. Šele naslednji dan sva videla kip Frančiška z volkom. Mesto je to, da ga je Frančišek rešil pobesnelega volka in ga ukrotil ter se z njim spoprijateljil, zaznamovalo s spomenikom.

Pot je zopet vodila v hribe in zvečer sva prispela do Biscine, majhne vasi, kjer sva dobila kar svojo hišo za prenočitev. Tu sva srečala štiri italijanske romarje in enega iz Nemčije. Gospodinja nam je vsem naredila bogato večerjo, ki se je končala s pesmijo. Tu sva prvič doživela stik z drugimi romarji in vsi smo se strinjali, da je ta pot zahtevna.

Še dan hoje je bil pred nama, ko se je pozno popoldne pred nama odprl pogled na trdnjavo v Assisiju. Pozno zvečer sva končno prišla tja. Dosegla sva srce najinega romanja in veselje je bilo veliko. V mestu sva ostala dva dni, ga prehodila in obiskala vse kraje, ki so bili povezani s Frančiškovim življenjem, a vseeno še danes najmočnejše svetijo v meni slike in spomini izpred 35 let, vsi ožarjeni s poletnim žarom. Najbolj živ pa je spomin na cerkvico sv. Damijana, kjer je Frančišek prejel naročilo: Popravi mojo hišo!

Ta kamino se za veliko romarjev zaključila v Assisiju, nama pa je predstavljal srce te poti; želela sva namreč prehoditi vso načrtano pot. Takrat sva imela na razpolago dva tedna in ta čas nama je zadostoval, da sva prehodila pot do Spoleta. Pot je peljala nad mesto, do samostana Carceri, nato pa na vrh 1200 metrov visokega Subasia, potem pa v dolino skozi mestece Spello in naslednji dan do Trevija. V Spoleto, kjer sva tisto leto zaključila, sva prišla na krajevni praznik. V mestu Spoleto, kjer je vse vrvelo in drhtelo od veselja, sva tudi midva čutila veliko veselje.

Tako se je najino veselje dopolnilo z zunanjim praznovanjem.

Ko sva čez nekaj časa, že v Ljubljani, dobila od nemškega romarja kartico iz kraja Poggio Bustone, sva to čutila kot povabilo in vstopnico za romanje v naslednjem letu. Leta 2010 sva se z vlakom odpeljala v Assisi in si v njem napolnila srce. To leto sva uspela najti prenočišče v zavetišču Perfetta Letizia, ki je stisnjeno k cerkvi Marije Angelske pri Porcijunkuli. Izvedela sva, da je to ime prenočišču nadel prvi romar, ki je tu prenočeval. Tu sva se srečala s precej romarji, ki so imeli veliko različnih načrtov in poti ter izkušenj. Še vedno se spomnim 80-letne romarke iz Francije, ki je hodila sama po VII Francigeni in je rekla, da ni nikdar osamljena, čeprav hodi sama. Vedno hodi v množici. Z njo so Bog, njen angel varuh, njena zvezda, ona in njen dežnik.

To leto sva načrtovala hojo po Rietski dolini do Rima. Rietska dolina še hrani Frančiškove besede: »Dobro jutro, dobri ljudje!« Tu je Frančišek preživel veliko let, v tem delu je postavil prve jaslice, tu je preživel težke zdravniške posege na očeh. Tudi za naju je bila to pot med dobrimi ljudmi, od katerih sva bila deležna veliko dobrot, kajti za romarja, ki nima zagotovljenega prenočišča, so velike stvari v tem, da je deležen prenočišča in večerje. Največji vtis je že naslednji dan naredil pater Bernardino v zavetišču Romita di Cesi. Živel je v bivališču ob cerkvi, ki ju je obnovil, in se preživljal s tem, kar je sam pridelal. Z njim je živel več psov, ki so – verjeli ali ne – sodelovali pri maši in molitvi. Bilo je edinstveno sožitje, pater sam pa vir modrosti in znanja, gostoljubja in prijaznosti. Živel je zelo asketsko in tudi prenočišča so bila taka, a vse je bilo pripravljeno iz ljubezni, blagoslovljeno. Naslednje jutro smo skupaj molili in pater nama je podelil blagoslov za nadaljnjo pot.

V Greccio sva prišla mokra in umazana, ker naju je ujela nevihta. Pri cerkvi in samostanu je bilo vse prazno, a odprto. Lahko sva si ogledala razstavo jaslic z vsega sveta, tudi jaslice iz Slovenije so bile tam, narejene iz idrijske čipke. Začela sva se ozirati za prenočiščem. Vedela sva, da je do prenočišča nekaj kilometrov poti, a sva že takoj ob poti zagledala napis L'arca di Noe in poskusila sva, čeprav je bila hiša izredno lepa, midva pa umazana in mokra. A ženski glas naju je povabil naprej in gospa, ki skoraj ni mogla hoditi, naju je prijazno sprejela in nama zatrdila, da sva dobrodošla, da ima rada romarje, saj romarji prinašajo blagoslov. Nastanila naju je in nama pripravila hrano, s patri iz samostana pa se je dogovorila, da se lahko vrneva v samostan, da nama dajo žig.

Potem naju je pot peljala preko Fonte Colomba, kjer se nama je pridružila zapuščena psička in naju dolgo spremljala; mimo Conventa della foresta proti Rietiju in vse do naselja Poggio Bustone. Samostan so tu ravno obnavljali, tako da sva žig dobila v hotelu. Občutek ob zaključku poti se je vsekakor zelo razlikoval od občutka, ki ga doživi romar v Santiagu, saj ni bilo nobenega drugega romarja; pravzaprav je bilo vse prazno, niti maše

se nisva mogla udeležiti. Takrat sva začutila, da morava midva odpreti srce in se v njem zahvaljevati za milost, da sva to romanje lahko opravila.

Izpeljala pa sva tudi pot do Rima, ki je bila takrat res še dokaj slabo označena, pa tudi nobenega knjige o tej njej nisva mogla odkriti. Ta pot je ponujala nova doživetja, tudi to, da sva zvečer ostala brez prenočišča in noč presedela na stolu pred barom. Naslednji dan je tako hudo deževalo, da je odnašalo brvi in mostove, in ker nisva našla poti, sva se nevede vrtela v isti zanki. Šele ko sva se povzpela na hrib, sva videla, da sva cel dan hodila, a še vedno ostala v bližini mesteca, od koder sva zjutraj štartala. To noč sva našla odprto lovsko kočjo, kjer ni bilo nikogar, vse je bilo prazno in prespala sva na klopeh. A bilo je suho in varno.

Pot naju je vodila po Sabinskem hribovju, dvigala sva se, se spuščala in zopet dvigala. Pot sva prehodila v petih dneh. Sama sva morala biti iznajdljiva glede prenočišč, v glavnem so bili to kmečki turizmi.

Ko sva se skozi predmestje podala v mesto Rim, je bil to res velik občutek. Hodila sva ob znanih stavbah, mimo parlamenta in Koloseja naravnost v Vatikan, v baziliko sv. Petra.

Prenočišče sva našla v zavetišču za romarje, kjer sva doživela veliko presenečenje. Bila sva edina romarja v ogromnem zavetišču poleg treh prostovoljcev, ki so pripravili obred z umivanjem nog.

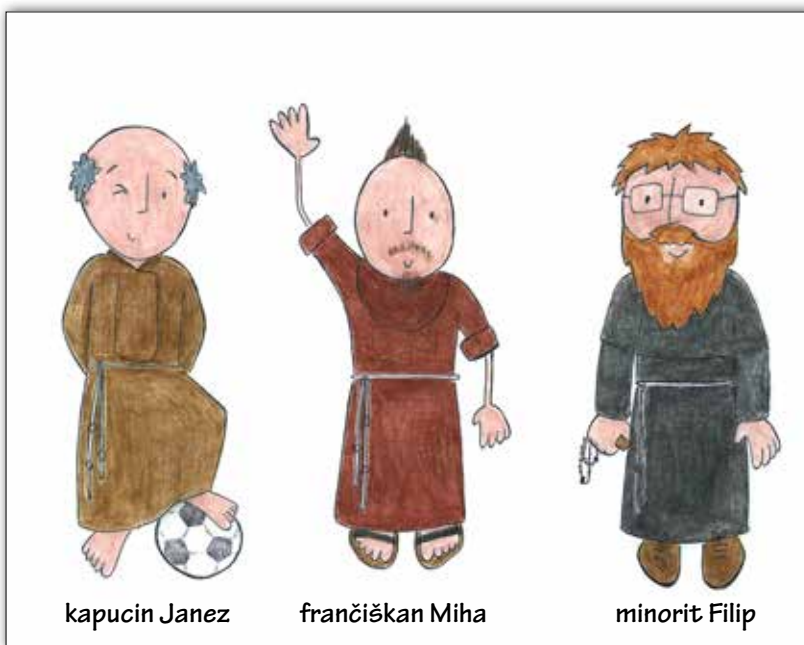
Ko sedaj odpiram spomine, vidim, kako zelo so živi. Deležna sva bila ogromno darov, dobrih ljudi, njihovih prenočišč, prijaznosti. A hkrati tudi vidim, da je pot do popolnega veselja še dolga. Perfetta Letizia ali popolno veselje se je imenovalo zavetišče za romarje ob Porcijunkuli. To ime je povezano s sv. Frančiškom. Ko sta se neke zime sv. Frančišek in brat Leon vračala vsa premražena in premočena k Porcijunkuli, je Frančišek povedal bratu Leonu, kaj je popolno veselje. Dejal je, da ni popolno veselje, če delaš čudeže, če oznanjaš, če imaš popolno vedenje ... Ne. Popolno veselje je, če prideš premražen, premočen, na smrt utrujen do samostana in te ne sprejmejo. In ko jih prosiš in moleduješ, se razjezijo in te pretepejo in odpodijo stran. In če jih lahko v srcu blagoslavljaš in se veseliš in se ne jeziš – to je popolno veselje.

Franciškovski bratje na nogometni tekmi

Ilustrirala Ivana Žigon, napisala Neža Tomažič

Si že kdaj opazil, da imajo Franciškovski bratje različne obleke? Nekateri črno, drugi temno rjavo, spet drugi svetlo rjavo. Nekateri imajo veliko kapuco, drugi majhno. Različne obleke imajo, ker pripadajo različnim redovom. Sveti Frančišek je ustanovil red manjših bratov, z leti pa so se iz njega razvile tri skupine ali redovi: frančiškani, minoriti in kapucini. Vsak od teh redov ima svoja pravila, podobna tistim, ki jih je napisal Frančišek, in svojo obleko, ki se ji reče habit. Minoriti imajo črno obleko in kapuco, katere del sega tudi na sprednjo stran – kot nekakšen velik ovratnik. Frančiškani imajo temno rjavo obleko z majhno kapuco in manjšim »ovratnikom«. Kapucini pa imajo svetlo rjavo obleko in veliko dolgo kapuco. Vsi trije redovi imajo okoli pasu vrv ali cingulum.

Čeprav pripadajo različnim redovom, vsi sledijo zgledu svetega Frančiška in so med seboj bratje. Morda pa včasih odigrajo tudi kakšno nogometno tekmo. Najprej si oglej njihove predstavnike: kapucina Janeza, frančiškana Miha in minorita Filipa. Sestavili so mešane nogometne ekipe. Pobarvaj sliko in poskušaj ugotoviti, koliko kapucinov, koliko frančiškanov in koliko minoritov sodeluje na tekmi.

Božji nasmeh

Tina in Nejc Presečnik

Ime Izak pomeni Božji nasmeh. In občutek imava, da se nama Bog smeji, ko vidi, kako načrtujeva najino življenje, najboljši načrti za naju pa so že izdelani. Tudi Izak je bil tako načrtovan.

Po poroki sva si želela še nekaj časa živeti sama, da bi se življenje v dvoje ustalilo in šele nato bi začela razmišljati o otrocih. Bog pa je imel za naju drugačen načrt. In kar kmalu po poroki nama ga je začel razkrivati. Ko sva izvedela, da v Tini raste drobno bitje, so se najprej pojavila težka občutja. Spraševala sva se, zakaj se je to zgodilo, kako naju je Bog tako preslišal, hkrati pa nisva niti za trenutek pomislila, da ne bi sprejela tega otroka. Po številnih pogovorih in molitvah sva se iz tedna v teden vedno bolj veselila novega življenja in odkrivala, kako se stvari odvijajo ravno ob pravem času. Nosečnost je potekala brez težav, zato sva sprejela odločitev, da bo porod potekal doma, kjer sva se oba počutila najbolj varna. Zaupala sva, da bo Tinino telo zmoglo. Tako sva

se na porod pripravljala z doulo in porodno babico, ves čas pa sva zraven vabila Boga.

Porod se je začel na nedeljsko jutro. Izročila sva ga v Božje roke in se prepustila, da Tinino telo naredi svoje. Vsi

smo mislili, da se bo porod odvil zelo hitro, ampak Bog je imel drugačen načrt. Spet nisva zaupala. Med porodom sva se vsak po svoje jezila na Boga, ga prosila, naj že kaj naredi, ga spraševala, zakaj se stvari ne odvijajo, kot smo mislili, da bo šlo, in zakaj naju je zdaj pustil sama. Ko smo bili že zelo blizu temu, da bo Tina rodila, je babica rekla, da si je očitno otroček zamislil drug datum rojstva. Izak se je tako rodil v ponedeljek zgodaj zjutraj. Srečna in hvaležna sva ga sprejela v svoje življenje. Ko sva bližnje obvestila o Izakovem rojstvu, nama je ena izmed prijateljic povedala, da se je ravno tisti dan, ki si ga je Izak izbral, bral najin poročni evangelij – prilika o gorčičnem zrnu. To naju je zelo pretreslo in nama dalo jasno vedeti, da je Bog bil in je ves čas z nama. Zato je Izak res Božji nasmeh za naju. Bog nama je Izaka zaupal v varstvo, naju pa preko tega otroka uči zaupati v Njegovo navzočnost v najinem življenju.

Silvo Potočnik (1956–2020)

Mirko Potočnik

Težko je o bratu dvojčku napisati tisto, kar ostaja v srcu. To so občutki, ki nimajo besed, ker se prepleta toliko čustev, še posebej ob spoznanju, da sestra smrt prihaja tako nenadoma, tako zahrbtno. In potem se pomešajo žalost, hvaležnost, nemir in mir, tolažba in skrb, zaupanje in vera.

Tako kot mnogi med nami sem se tudi jaz spraševal o smrti: Kdaj bo prišla, po koga bo prišla prej? Kdo bo prej umrl, jaz ali on? V soboto, 21. novembra, dva dni pred štiriinšestdesetim rojstnim dnem je Bog poklical k sebi njega.

Rojena sva v Kopru, odraščala sva v Piranu. Bila sva neločljiva, vedno skupaj, dokler se ni on odločil, da ga, Haložana po krvi, vleče v Žetale. Toda razdalja naju ni nikoli ločila, tako kot naju tudi smrt ne more.

Odkar sem prvič poromal v Assisi, sem si želel, da bi šel v najljubše kraje skupaj z njim, da bi tudi on še bolje spoznal sv. Frančiška. Hvala Bogu sva bila dvakrat skupaj na Frančiškovem grobu. Prvič že pred tridesetimi leti.

Njegovo drugo romanje v Assisi je bilo za njegovo življenje izjemno pomembno. Prav v Assisiju je izvedel, da je umrla naša mama, in prav tisti dan pred devetnajstimi leti je prvič govoril s svojo bodočo ženo. Rad se je spominjal tistih krajev in vsega, kar je v Umbriji doživel. Ko smo bili zadnjič skupaj v Assisiju, si je želel, da bi se še kdaj vrnil.

Božji načrti pa so včasih drugačni. Tudi zanj je imel Bog drugačnega. Nenadoma ga je poklical k sebi in ni ga našel nepripravljenega. Le nekaj dni pred smrtjo je izvedel, da se bo moral posloviti. Vedel je, da ne bo uresničil vseh načrtov, ki jih je imel za čas, ko bo minila epidemija, ko bo spet lahko dirigiral župnijskemu zboru, ko bo lahko zapel s svojimi žetalskimi fanti ... Da z ženo ne bo šel na romanje v Fatimo ...

Njegove zadnje besede, ko sva se srečala, so bile: »Zdaj bom lahko zaspal,« in kratek primorski pozdrav: »Ciao!« Ni me več poklical po telefonu. Dva dni kasneje je prejel vse zakramente in dobre tri dni kasneje je šel k Bogu. Povedali so nam, da je mirno zaspal.

Hvaljen moj Gospod v sestri smrti.

Iz Frančiškovih logov

Letošnji jesenski čas je zaznamovan z drugim valom koronavirusne epidemije, ki se močno oklepa ne le naše dežele, ampak drži v svojih krempljih ves svet. Zopet bomo morali nekaj tednov preživeti v izolaciji in omejiti vse nenujne stike z drugimi ljudmi. Vendar ne pozabimo najti časa za sprehod v naravi s pogledom na rumen rdeče in rjave odtenke drevesnega listja, ki bo počasi začelo svoj ples proti tlom. V tem letu smo v reviji Brat Frančišek tematsko plesali skozi različne odnose, tokrat se bomo ustavili pri odnosih na delovnem mestu. Svoj razmislek o odnosih na delovnem mestu nam bo predstavil Slavko Žižek OFS, ki je tudi član Narodnega sveta OFS. Ob katehezi o odnosih na delovnem mestu bomo v rubriki Naša evangelizacija spoznali tudi sv. Kajetana, ki je zavetnik delavcev, nezaposlenih in ljudi, ki iščejo delo. Zaradi poslabšanja koronavirusne situacije smo dodali še molitev za zdravje ter rožni venec in litanije sv. Roka.

Sedmi člen vodila OFS pokaže pomembnost pokore, ki je temelj frančiškove duhovnosti. Pokora govori o nenehnem spreobračanju, kakor je to vse svoje življenje delal sv. Frančišek. Med znanimi člani Frančiškovega svetnega reda bomo tokrat srečali sv. Katarino iz Genove, ki je v času kuge, ko je bila na razpolago bolnikom, zbolela tudi sama, vendar je čudežno ozdravela. Rubrika OFS nam v nadaljevanju ponuja še nekaj utrinkov z udeležbe na Pohodu za življenje. Iz naših družin nam prinaša sporočilo o novih bratih in sestrah v krajevnem bratstvu v Šiški, pa tudi slovo od duhovnika OFS Dominika Brusa. Za nami je mesec rožnega venca, vendar nas rubrika Živi rožni venec vabi k dejavni molitvi za nove duhovne poklice. Na voljo je tudi prijavnica za nove člane! Pokukali smo tudi v novega Frančiškovega prijatelja in zajeli nekaj modrosti iz revije Vox

Franciscana. Septembra je bilo na kapitlji FO in FRAMA izvoljeno novo vodstvo, vi pa si lahko preberete nekaj vtisov.

br. Janez Papa

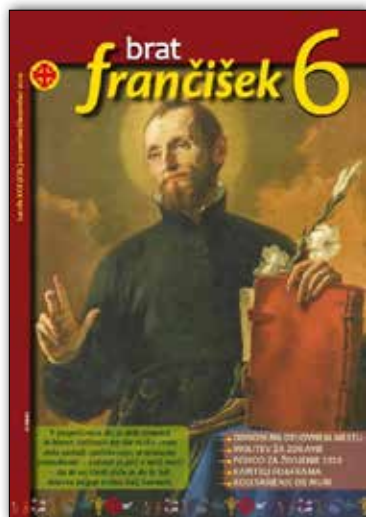
Hvaljen, moj Gospod sv. Frančiška preko papeža Frančiška odmeva do danes. Klicu je prisluhnila tudi s. Sabina Glowacz FMM.

Svetodeželci nam ponujajo pozdravni govor z občnega zbora in potopis kolesarjenja ob Muri.

Ne pozabimo tudi na zdravje, morda ravno z receptom iz Pozabljenih spretnosti.

V mesecu, ko čakamo na zadnjo, četrto številko Frančiškovega prijatelja, tudi tretja številka kljub poletno-jesenski intonaciji novic vseeno prinaša veliko svežega branja. Njena osrednja tema je srčnost, ponovno ena od kardinalnih kreposti. O njej oziroma o pogumu govori br. Luka ob Božji besedi in jo predstavi kot moč značaja, ki človeku omogoča pogumno prenašanje bolečine ali stiske. O njej razmišlja Mojca, ki pripoveduje, da srčnost (besedo, ki je lepa, nežna in všečna) pri sveti Klari in svetem Frančišku vidimo pri njunem vztrajanju v uboštvu. O njej piše Mateja in predstavi konkretnega učitelja srčnosti. Z nekaj domišljije pa jo najdeš tudi v ostalih člankih, kjer lahko izveš na primer nekaj o življenjski poti br. Ambroža, ki je naredil večne zaobljube pri kapucinih, o br. Dominiku, katerega zaobljube so bile prve, pa o počitniškem dogajanju na ADAM-u v Kančevcih, o oratoriju o Carlu Acutisu v Vipavskem križu, o izkušnji poklicanosti, duhovno-počitniškem programu s FRAMO in njenem novem vodstvu ... Kot rečeno, spleta se prelistati in prebrati. Pogumno torej v Frančiškovega prijatelja.

ZAHVALA P. JANEZA

Prisrčno se zahvaljujem vsem in vsakemu posebej, da so po Božji milosti in z vašo izjemno pomočjo moji asiški odpustki (knjiga in film) zaživel in dosegli veliko bližnjih in daljnih ljudi: bolnikov, ostarelih, sobratov, prijateljev, umetnikov, sodelavcev, domačinov, tistih, ki sem jim oznanjal Božje skrivnosti. Zahvala gre ožji ekipi, ki je sodelovala pri predstavitvah in me spremljala, zahvala pevcem in vsem sodelujočim ter sobratom v samostanih, ki so mi omogočili praznovanje in predstavitev. Posebej se zahvaljujem asiškim oljkarjem, ki so me presenetili z velikim darilom (prenosnim računalnikom), ki me znova spodbuja k pisanju.

Prisrčna hvala! Naj vas vse spremljata Božji blagoslov in Frančiškova priprošnja.

Knjigo Angeli zate in filmček Frančišek živi še lahko naročite pri Stanku in Zlatki Šorli ali pri Ani Šlibar. Naročilo lahko oddate po e-pošti: sorli.stanko@gmail.com ali po telefonu 041 765 791.

Oljkarji po končani predstavitvi v Ljubljani izročajo darilo

Trkamo na vaše dobrotno srce, da nas tisti, ki želite, materialno podprete. Revija ostaja še naprej v osnovi brezplačna in denar ne sme biti razlog, da bi revijo objavili, če si jo resnično želite. Veseli smo namreč, da lahko pri našemo v vaše domove duhovne spodbude, besede miru ali tolažbe ter Božji blagoslov. Tudi če nas materialno ne boste mogli podpreti, vas prosimo za podporo vsaj z molitvijo, ki je neprecenljiva. Nekateri oddajate svoj prostovoljni dar kateremu od naših bratov minoritov osebno in ga lahko še naprej. Drugi pa sprašujete za številko računa, zato jo objavljamo:

TRR: **SI56 0420 2000 3336 155**

Slovenska minoritska provinca, Minoritski trg 1, 2250 Ptuj

Pripis: **Prispevek za revijo Med nami** – Duh Assisija in Brezmadežna

Za vsak vaš najmanjši dar se vam že vnaprej najlepše zahvaljujemo. Mir in dobro.

Glavna urednica Doroteja Emeršič

Bonaventura, *Drevo življenja* in 800 let njegove sence

Ob letošnjem prazniku sv. Frančiška, 4. oktobra 2020, je pri založbi Brat Frančišek izšlo znamenito delo velikega frančiškanskega učenjaka sv. Bonaventura *Drevo življenja*. To se postavlja ob bok najbolj znanemu spisu serafskega učitelja *Potovanje duše k Bogu* (lat. *Itinerarium mentis ad Deum*, založba Brat Frančišek, 1999), ki je bilo doslej njegovo edino delo v slovenščini. Izdajo odlikuje krajša spremna študija s predstavitvijo besedila in ovrednotenjem njegovega pomena za današnji čas, nato pa vzporedno prinaša latinsko besedilo in slovenski prevod.

Bonaventurov krajši spis *Drevo življenja* (lat. *Lignum vitae*) že s svojim naslovom – drevo kot reminiscenca na drevo življenja (Apd 22) ni nihče drug kot Jezus Kristus – sega v samo srčko krščanskega življenja in duhovnosti. Delo je v osnovi premišljevanje o Kristu-sovem življenju, ki temelji na evangelijskih poročilih

o njegovem rojstvu, javnem delovanju, trpljenju, smrti, vstajenju in poveličanju. Jezus Kristus postane resnično drevo življenja, na čigar dvanajstih vejah rastejo sadovi kreposti.

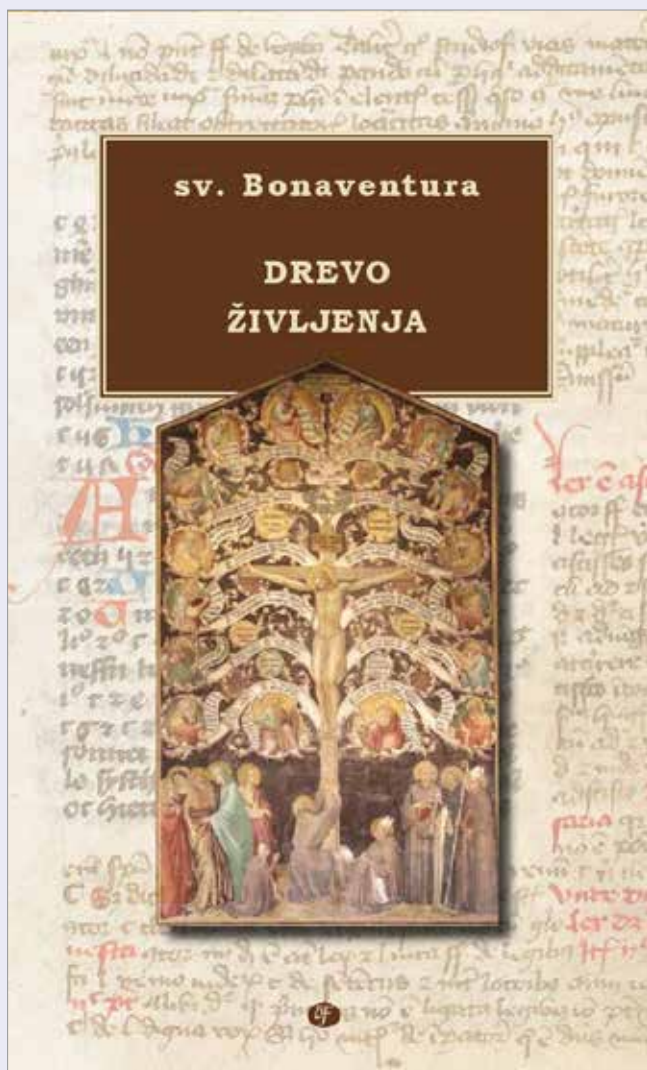
Izdaja prevoda predstavlja začetek večjega prevodnega projekta v počastitev 800-letnice rojstva sv. Bonaventura (1221–1274, krstno ime Giovanni Fidanza, rojstni kraj Bagnoregio), ki jo bomo slavili v letu 2021. V naslednjem letu je tako pri založbi Brat Frančišek načrtovan še izid prevodov treh njegovih ključnih besedil: *Brevilokvij* (lat. *Breviloquium*), sijajen kratek prikaz srednjeveške teologije; *O trojni poti ali o žaru ljubezni* (lat. *De triplici via*), njegovo drugo najpomembnejše mistično delo; in spis *Kako se različne umetnosti zvajajo na teologijo* (lat. *De reductione artium ad theologiam*).

Veliko priložnosti torej, da bi tega izjemnega srednjeveške misleca, ki je na najlepši način v teologiji izrazil genij Frančiškove novosti, bolje spoznali tudi Slovenci!

Bonaventura, *Drevo življenja* 4 (Jezus, iz Marije rojeni)

4. Med vladanjem cesarja Avgusta je *molčeča tišina* (Mdr 18,14) vsemirskega miru prinesla tak spokoj dobi, ki je bila prej razburjena, da se je lahko po njegovem odloku popisal ves svet. Pod vodstvom Božje previdnosti se je zgodilo, da je Jožef, mož Device, nosečo mladenko plemenitega rodu vzel v mesto Betlehem. Ko je minilo devet mesecev od spočetja, je Kralj miru *kot ženin iz svoje spalnice* (prim. Ps 19,6) prišel iz deviške maternice. Na svetlo je prišel brez vsakega madeža, prav kakor je bil spočet brez vsake okužbe poželjivosti. Čeprav je bil mogočen in bogat, je za nas postal majhen in ubog. Izvolil je, da je bil rojen stran od doma v hlevu, bil povit v plenice, hranjen z deviškim mlekom in položen v jasli med vola in osla. Tedaj »nam je zasijal dan nove odrešitve, obnove preteklosti in večne sreče. Tedaj je iz nebes začel po vsem svetu teči med.«

Sedaj torej, moja duša, objemi božanske jasli, pritisni svoje ustnice in poljubi obe dečkovi nogi. Nato z umom premisli pastirske straže, občuduj zbor angelske vojske, pridruži se nebeški melodiji ter zapoj z glasom in srcem: *Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje* (Lk 2,14).

UČLOVEČENJE

Učlovečenje je čudež ponižnosti,
največje, najsilnejše,
v kateri raja vesolje
in vriska zemlja,
dehteča od upanja.

Tih dotik Boga
in vdana izročitev judovske Žene
se zaročita za vedno
s prstanom odrešenja.

Vse je milost,
dar in poljub,
ki se v izbi Nazareta
skozi davnino obljub
razcveta v Resnico.

Prihajaš, ponižni,
sveti, čudoviti,
usmiljeni Bog!

Nataša Ahčin

„Božja ljubezen do nas pa se je razodela v tem, da je Bog poslal v svet svojega edinorojenega Sina, da bi živeli po njem.“ (1 Jn 4,9)

Od razprostrtih ročic v jasliah do razprostrtih rok na križu, ena sama želja Boga, da bi nas pritegnil v objem. Naj Božje dete, največji čudež ponižnosti, odpira naša srca za radost ljubezni in bratstva! Naj nas v letu 2021 spremljata Božji mir in blagoslov!

Uredniški odbor

*Od trenutka dalje, ko bomo
zavestno živeli medsebojno
spoštovanje, bo sámo od sebe
začelo rasti drevo bratstva;
v toplem ozračju bratskega
veselja se bo rodilo zaupanje,
rasla bosta medsebojno
sprejemanje in vesplošna
odprtost. Tam, kjer gojijo
medsebojno spoštovanje,
vse čudovito napreduje in
uspeva.*

br. Štefan Kožuh

